

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Tereza Siberová

Komparace náplně práce asistenta pedagoga ve
speciální třídě a v běžné třídě základní školy

Olomouc 2019

vedoucí práce: doc. PhDr. Vojtech Regec, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím uvedených pramenů.

V Olomouci

.....
Tereza Siberová

Poděkování

Tímto bych chtěla vyjádřit velké poděkování mému vedoucí práce doc. PhDr. Vojtechu Regecovi, Ph.D. za velmi milé a vstřícné vedení této práce, za věnovaný čas, cenné rady a trpělivost.

Chtěla bych poděkovat také základní škole, na které byl prováděn průzkum a všem asistentkám pedagoga, kteří se do šetření zapojili, dále bych chtěla poděkovat Mgr. Lucii Pastierikové, Ph.D. za její cenné rady a v poslední řadě svým přátelům a rodině, za jejich podporu a trpělivost.

OBSAH

ÚVOD	6
Teoretická část.....	8
1 Vymezení vybraných pojmů speciální pedagogiky	8
1.1 Žák se speciálními vzdělávacími potřebami	8
1.2 Inkluze a integrace.....	8
1.2.1 Integrace.....	9
1.2.2 Inkluze	9
1.2.3 Inkluzivní vzdělávání.....	10
1.3 Zařízení, kde se mohou vzdělávat žáci se SVP	10
1.3.1 Integrace v běžných základních školách.....	10
1.3.2 Vzdělávání ve speciálních školách, nebo ve speciální třídách běžných základních škol.....	11
1.4 Školské poradenské zařízení	11
1.4.1 Pedagogicko-psychologická poradna	12
1.4.2 Speciálně pedagogické centrum	13
2 Asistent pedagoga.....	15
2.1 Legislativní ukotvení asistenta pedagoga	16
2.2 Odborná kvalifikace asistenta pedagoga.....	17
2.2.1 Studium pro asistenty pedagoga.....	18
2.3 Osobnostní předpoklady asistenta pedagoga	18
2.3.1 Charakteristika osobnosti asistenta pedagoga.....	19
2.4 Kompetence asistenta pedagoga.....	19
2.5 Platové hodnocení asistenta pedagoga.....	20
2.6 Náplň práce asistenta pedagoga	22
2.6.1 Asistent pedagoga ve vztahu k učiteli	23
2.6.2 Asistent pedagoga ve vztahu k rodičům	25

2.6.3 Asistent pedagoga a vedení školy.....	26
Praktická část.....	29
3 Charakteristika praktické části	29
3.1 Cíl průzkumu.....	29
3.2 Metodologie průzkumu.....	30
4 Charakteristika vybraného souboru	32
5 Shrnutí odpovědí asistenta pedagoga.....	36
5.1 Práce AP ve speciální třídě očima AP v běžné třídě	56
5.2 Práce AP v běžné třídě očima AP ve speciální třídě	57
6 Shrnutí výsledků šetření a diskuze	58
ZÁVĚR	62
SEZNAM LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ	64
SEZNAM ZKRATEK.....	67
SEZNAM GRAFŮ.....	68
SEZNAM OBRÁZKŮ	70
SEZNAM PŘÍLOHY	71
ANOTACE.....	77

ÚVOD

Téma, kterým se zabývá bakalářská práce je **Komparace náplně práce asistenta pedagoga ve speciální třídě a v běžné třídě základní školy**

Porovnávání náplně práce asistentů pedagoga ve speciální a v běžné třídě jsem si vybrala z toho důvodu, že jsem měla možnost si vyzkoušet být asistent jak v běžné třídě, tak ve speciální třídě a chtěla bych poukázat na jejich rozdíly náplně práce.

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda je nějaký rozdíl náplně práce asistenta pedagoga v běžné třídě a asistenta pedagoga ve speciální třídě. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že má náplň práce asistenta pedagoga se velmi lišila. Jako asistent v běžné třídě jsem nemusela například vymýšlet tolik pomůcek k výuce a strávit takového času přípravou na vyučování, jako asistent pedagoga ve speciální třídě. Chtěla bych tedy touto prací zjistit, zda je to tak i u jiných asistentů pedagoga.

Bakalářská práce se dělí na části teoretickou a praktickou. Teoretická část je rozdělena do 2 kapitol. První kapitola se zabývá vymezením vybraných pojmů ze speciální pedagogiky. Zde uvádíme pojmy, jako žák se speciálně vzdělávacími potřebami, inkluze, integrace, formy speciálního vzdělávání, kde se mohou žáci se speciálními vzdělávacími potřebami vzdělávat a jaké máme školské poradenské zařízení.

Druhá kapitola teoretické části se zabývá asistentem pedagoga. Kapitola obsahuje legislativní ukotvení asistenta pedagoga, požadavky na jeho vzdělání, kvalifikační předpoklady a osobnostní předpoklady, kde si uvedeme i charakteristiku osobnosti asistenta pedagoga, dále si řekneme kompetence asistenta pedagoga, platové ohodnocení a jako poslední jeho náplň práce spolu se vztahy mezi asistentem pedagoga a učiteli, rodiči a vedením školy.

Praktická část se zaměřuje na porovnání náplně práce asistentů, z jedné vybrané školy, která je z důvodu zachování anonymity označována jako XY. Do průzkumu se zapojilo přesně devět asistentů pedagoga, kteří jsou také z důvodu anonymity označováni A-CH. Průzkum je prováděn pomocí anonymního dotazníku. Výsledky odpovědí jsou v této části zpracovány a u každé otázky vyhodnocen závěr.

Tímto průzkumem bych ráda potvrdila svoji domněnku, že náplň práce asistenta pedagoga ve speciální třídě se liší od asistenta pedagoga v běžné třídě. Také bych chtěla dokázat, že asistent pedagoga má velký vliv na vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Výsledky průzkumu by mohli napomocť lidem, kteří neznají náplň práce asistenta pedagoga a jejich dcera, nebo syn mají doporučeného asistenta pedagoga ke vzdělávání, anebo se vyskytuje ve třídě asistent pedagoga u jiného dítěte. Dále by mohl být užitečný tento průzkum základní škole, na které bylo šetření prováděno, mohla by to být dobrá zpětná vazba pro vedení školy, anebo také jiným základním školám, kteří se na spolupráci s asistentem pedagoga připravují.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ VYBRANÝCH POJMŮ SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Každý asistent pedagoga by měl znát alespoň základní pojmy speciální pedagogiky, které s jeho prací úzce souvisí. Je to základ pro snadnější začátek v jeho práci. Měl by umět vysvětlit, a pochopit pojem inkluze a integrace. Kde se může žák se SVP může vzdělávat. Orientovat se ve školských poradenských zařízeních (ŠPZ), a hlavně vědět, kdo je to žák se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP).

První kapitola této práce je zaměřena na vymezení pojmu žák se SVP, dále na inkluzi, integraci, inkluzivní vzdělávání, běžnou a speciální školu a na závěr si uvedeme ŠPZ na základní škole.

1.1 Žák se speciálními vzdělávacími potřebami

Žáka se SVP nám definuje zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v platném znění v § 16 odstavci 1. „*Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření*“. Podpůrnými opatřeními rozumíme nevyhnutelné úpravy, ve vzdělávání a také ve školských službách odpovídající zdravotnímu stavu a kulturnímu prostředí, anebo jiným životním podmínkám, dětí, žáků, nebo studentů. Děti, žáci a studenti, kteří mají speciální vzdělávací potřeby mají právo na poskytování podpůrných opatření školou, či školským zařízením, a to bezplatně.

§ 16 odstavec 2 uvádí, v čem spočívají podpůrná opatření. Mezi podpůrné opatření patří i využití asistenta pedagoga.

1.2 Inkluze a integrace

V dnešní době se pojmy integrace a inkluze používají spíše synonymně. Ve své podstatě inkluze poukazuje na nutnost optimalizovat a rozšiřovat integraci v praxi (Čadová in Michalík, 2015)

Bazalová (2006) upozorňuje na to, že termíny integrace a inkluze někteří autoři považují za totožné, jiní je naopak oddělují.

Kromě samotného pojmu integrace a inkluze uvádí autoři, jako například Hájková, Strnadová, Čadová, také inkluzivní vzdělávání.

1.2.1 Integrace

V současné době je integrace širokým mezinárodním hnutím, které prosazuje práva člověka, a to rovnoprávnou a rovnocennou účast na společné, nevydělující a nevyklučující kultuře (Hájková, Strnadová, 2010)

Mrázová (2004) uvádí, že pojem integrace se používá převážně ve smyslu zapojení, zařazení, začlenění. Integrace je v oblasti školy nejrozšířeněji propracovaná, i když škola není jedinou institucí, kde dochází k integraci.

Školní integrace podle Mrázové (2004) znamená umožnit všem dětem výchovu a vzdělání podle jejich potřeb ve škole běžného typu.

Jesenský (1995) klasifikuje ve své literatuře pedagogické pojetí integrace. Je to stav soužití nepostižených s postiženými při přijatelné míře konfliktnosti, a také stav vzájemné podmíněnosti, který je vyjádřen slovy „jeden pro druhého“.

1.2.2 Inkluze

Inkluze je charakteristikou takové kulturní společnosti, na které se podílejí všichni bez rozdílu (Hájková, Strnadová 2010).

Hájková, Strnadová (2010) uvádí že slovo inkluze, z anglického slova inclusion, co v překladu znamená zahrnutí, znamená v širším pojetí tzv. příslušnost k celku. Není to pouze rozšířená a optimalizovaná integrace, jedná se ale o koncept, podle něhož by měly všechny děti navštěvovat bez ohledu na to, zda děti mají postižení a jakého stupně třídy hlavního vzdělávací proudu.

Inkluze stojí stejně jako na formách školní organizace, výuky a učení, které vychází vstříc vývojovým i učebním potřebám všech dětí, tak na uznání celostního obrazu, a to jak člověka, tak světa. Pedagogickému pojmu inkluze jsou vlastní rysy spoluúčasti a sebeurčení, uznání individuality a heterogenity, vlastní zodpovědnosti, solidarity a kooperace,

považovány v současné době za charakteristiky kvalitně nasměrované „školy budoucnosti“ (Bintinger, 2002)

Cílem inkluze je začlenit všechny žáky přímo do hlavního proudu vzdělávání a zajistit optimální podmínky, jak pro kognitivní, tak sociální rozvoj všech a podpořit tak vzdělávací úspěšnost každého žáka (Walterová, 2004)

1.2.3 Inkluzivní vzdělávání

Inkluzivní vzdělávání je takové vzdělávání, které rozvíjí kulturu školy, a to směrem k sociální koherenci (Hájková, Strnadová, 2010)

Inkluzivní vzdělávání můžeme zařadit pod sociální inkluzi. Sociální inkluze zasahuje do úplně všech oblastí lidského života, patří sem mimo školství také oblast volného času, zaměstnání, bydlení apod. Sociální inkluzi významně podporuje inkluzivní vzdělávání, snaží se zabraňovat sociální exkluzi, nebo odstraňovat již vzniklou izolaci, resp. vyloučení ze společnosti (Pančocha, 2008).

Díky proměně atmosféry ve třídě (škole) je prostřednictvím inkluzivního vzdělávání umožněno začlenit do hlavního proudu vzdělávání všechny děti se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně dětí, které mají těžké postižení. (Lebeer, 2006)

1.3 Zařízení, kde se mohou vzdělávat žáci se SVP

Máme dvě zařízení, kde se mohou žáci se SVP vzdělávat různými způsoby. My se v práci zaměříme na integraci do běžné školy a na vzdělávání žáků ve speciálních třídách v běžných základních školách, anebo ve speciálních školách.

1.3.1 Integrace v běžných základních školách

Integraci v běžných školách označujeme jako individuální integraci, to znamená vzdělávání žáka s postižením, nebo žáka se SVP v běžné základní škole mezi intaktní žáky v běžné třídě (Tannenbergerová, 2016)

Vyhláška č 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných v § 17 uvádí organizace vzdělávání žáků, kteří mají přiznané podpůrné opatření. Odstavec 1 říká, že ve třídě se může vzdělávat zpravidla maximálně 5 žáků se SVP, kteří mají přiznané podpůrné

opatření druhého až pátého stupně. Počet žáků, kteří mají podpůrné opatření druhého až pátého stupně nesmí přesáhnout třetinu žáků ve třídě (odstavec 2). Souběžně v těchto třídách mohou vykonávat pedagogickou činnost souběžně až 4 pedagogičtí pracovníci (odstavec 3). V těchto třídách se mohou vzdělávat maximálně 4 žáci uvedení v § 16 odstavec 9.

§ 18 uvádí podporu organizace ve vzdělávání, konkrétně odstavec 1 říká, že žák se SVP, který má přiznané podpůrné opatření druhého až pátého stupně, může pro jeho vzdělávání využít asistenta pedagoga.

1.3.2 Vzdělávání ve speciálních školách, nebo ve speciální třídách běžných základních škol

Speciální škola, třída je zřízena podle § 16 odstavce 9. Pro žáky s tělesným, mentální, sluchovým, nebo zrakovým postižením, závažnými vývojovými poruchami chování, závažnými poruchy učení, závažnými vadami řeči, a paralelním postižením více vadami, nebo autismem, můžeme zřizovat ve školách třídy, do kterých můžeme přijmout pouze žáky uvedené v první větě. Podmínkou pro přijetí do speciální školy, nebo třídy je písemná žádost zákonných zástupců nezletilého žáka, nebo žádost zletilého žáka, dále doporučení od školského poradenského zařízení a v poslední řadě soulad tohoto postupu se zájmem žáka.

Integrace ve speciální třídě v běžné škole říkáme skupinová integrace, která znamená, že se žák se SVP vzdělává ve třídě zřízené v běžné škole pro žáky s nějakým zdravotním postižením, nebo jiným druhem odlišnosti (Tannenbergerová, 2016).

1.4 Školské poradenské zařízení

Vzdělávání dětí a žáků se SVP si vyžaduje existenci i poradenského systému. Ve školním prostředí se jedná primárně o pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP) a speciálně pedagogické centrum (SPC).

Tyto školské poradenské zařízení jsou legislativně ukotveny ve vyhlášce č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních v současném znění. A to konkrétně v § 5 (Poradna – pedagogicko-psychologická poradna) a § 6 (Centrum – speciálně pedagogické centrum).

1.4.1 Pedagogicko-psychologická poradna

§ 5

Pedagogicko-psychologická poradna (dále jen „poradna“) poskytuje služby pedagogicko-psychologického, speciálně pedagogického poradenství, pedagogicko-psychologickou a také speciálně pedagogickou pomoc při vzdělávání a výchově žáků.

Poradny poskytují činnosti přímo na pracovišti poradny, nebo návštěvami škol a školských zařízení.

Co poradna poskytuje žákům se SVP a jejich zákonným zástupcům?

- a. zjišťuje připravenost žáka na povinnou školní docházku,
- b. zajišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků,
- c. stanovuje podpůrná opatření,
- d. doporučuje zařazení žáka do třídy, školy, studijní skupiny, nebo oddělení, které jsou zřízené dle § 16 odst. 9 školského,
- e. provádí speciálně pedagogická a psychologická vyšetření jak pro žáky se SVP,
- f. poskytuje přímou psychologickou a speciálně pedagogickou intervenci žákům,
- g. poskytuje poradenské služby žákům, kteří mají zvýšené riziko školní neúspěšnosti anebo vzniku problému v sociálním a osobnostním vývoji jejich zákonným zástupcům a pedagogických pracovníků, kteří vzdělávají tyto žáky,
- h. poradenské služby poskytuje žákům, kteří jsou z odlišnými životními podmínkami a z odlišného kulturního prostředí,
- i. poskytuje metodickou podporu školskému zařízení a škole při poskytování podpůrných opatření a poradenských služeb,
- j. poskytuje žákům kariérové poradenství,
- k. poskytuje konzultační, poradenskou, informační a také metodickou podporu zákonným zástupcům žáků,
- l. zajišťuje realizaci preventivních opatření, prevenci rizikového chování.

1.4.2 Speciálně pedagogické centrum

§ 6

Speciálně pedagogické centrum (dále jen „centrum“) poskytuje poradenské služby zejména při vzdělávání a výchově žáků s tělesným, zrakovým, sluchovým, nebo mentálním postižením, vadami řeči, dále souběžným postižením více vadami anebo autismem. Jedno centrum poradenské služby poskytuje služby odpovídajícím jednomu anebo více druhům znevýhodnění.

Centra uskutečňují činnosti ambulantně, a také návštěvami školských zařízení a škol, případně rodin, nebo zařízení, které pečují o žáky uvedené v prvním odstavci.

SPC nabízí žáků uvedených v prvním odstavci následující:

- a. zjišťuje připravenost žáků
- b. zjišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků, nastavuje podpůrná opatření a zpracovává odborné podklady pro žáky k jejich zařazení nebo přeřazení do školských zařízení a škol,
- c. zajišťuje speciálně pedagogické vzdělávání a speciálně pedagogickou péči pro žáky, kteří jsou vzdělávány ve třídě, škole, studijní skupině, nebo oddělení, která není zřízená podle školského zákona § 16 9. odstavce, kteří mají stanovený odlišný způsob plnění povinné školní docházky
- d. vydává zprávu a doporučení za účelem stanovení podpůrných opatření, a to na základě posouzení speciální vzdělávacích potřeb žáka
- e. vydává zprávu a doporučení pro zařazení žáka do třídy, školy, studijní skupiny, nebo oddělení zřízené podle školského zákona § 16 odstavec 9,
- f. poskytuje kariérové poradenství žákům
- g. vykonává psychologickou a speciálně pedagogickou diagnostiku, poskytuje poradenské služby, které se zaměřují na pomoc při řešení problémů v psychickém a sociální vývoji a vzdělávání žáků, na zjištění individuálních předpokladů a na vytváření podmínek pro rozvíjení a uplatňování schopností, nadání a na začlenění do společnosti
- h. poskytuje zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům poradenství v oblasti vzdělávání žáků

- i. poskytuje metodickou podporu škole
- j. poskytuje konzultační, poradenskou, informační a metodickou podporu všem zákonným zástupcům

2 ASISTENT PEDAGOGA

Předchozí kapitola se věnovala vybraným pojmům speciální pedagogiky. Řekli jsme si, kdo je to žák se SVP, co je to inkluze, inkluzivní vzdělávání a integrace. Řekli jsme si, kde se mohou žáci se SVP vzdělávat a jaké máme školské poradenské zařízení.

Ve druhé kapitole se zaměříme na asistenta pedagoga, řekneme si, kde je asistent pedagoga legislativně ukotven a od kdy, seznámíme se s kompetencemi asistenta pedagoga a jeho osobnostními předpoklady. Uvedeme si platové ohodnocení asistentů, jejich náplň práce. V poslední části této kapitoly se budeme zabývat druhy asistenta pedagoga.

I když asistent pedagoga je v naší republice už delší dobu, pro většinu rodičů je málo známým pojmem. Většina rodičů se s asistentem pedagoga nesetkává a v případě, kdy se s ním setká neví, pro koho asistent pedagoga je primárně určen, nebo jaká je jeho náplň práce v běžné třídě.

Stále se také setkáváme s neuznáváním, či odmítáním práce asistenta pedagoga v běžné třídě. Ještě teď je spousta škol, kde žáci se speciálním vzdělávacím potřebami nemají k dispozici asistenta pedagoga, jelikož na školu mohou nastoupit pouze bez něj. Někteří rodiče na tuto podmínku přistoupí, z důvodu toho, aby jejich dítě nemuselo nikam dojíždět a mohlo studovat v místě bydliště, nebo v jeho nejbližším okolí. Nachází se také školy, na které se objevují asistenti pedagoga, ale ne všichni pedagogové s nimi chtějí pracovat, asistenti pedagoga se tedy setkávají s nepříjemnou situací, kdy s nimi pedagog nespolupracuje a ve vyučovacích hodinách odmítá jeho pomoc.

Naštěstí je většina škol, kde je asistent pedagoga vřele vítán. Škola vytváří pro asistenty pedagoga dobré podmínky k jeho vykonávání práce a pedagogové jeho práci přijímají a vítají jejich pomoc.

Kendíková (2016) vymezuje asistenta pedagoga jako pedagogického pracovníka, zaměstnance školy nebo školského zařízení, jehož statut a činnost jsou definovány v platné legislativě.

2.1 Legislativní ukotvení asistenta pedagoga

Asistent pedagoga je legislativně ukotven od 1. ledna. 2005, kdy v platnost vstoupil zákon č. 561/2004, zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, dále jen „školský zákon“.

Zákon 561/2004 Sb. v současném znění uvádí základy profese asistenta pedagoga, které jsou dány konkrétně §16. Paragraf 16 říká, že děti, žáci a studenti se SVP mají nárok na poskytování podpůrných opatření bezplatně, zajišťovaných školou, nebo školským zařízením (odstavec 1). Jedním z podpůrných opatření je právě využití asistenta pedagoga (odstavec 2, písmeno g). Využití asistenta pedagoga spadá do podpůrného opatření druhého až pátého stupně, pro toto opatření je nutné doporučení od školského poradenského zařízení (odstavec 4) a písemný souhlas zákonného zástupce nezletilého žáka, nebo zletilého studenta (odstavec 5). Pro získání dotace na plat asistenta pedagoga (AP) je nutný souhlas krajského úřadu, u škol zřizovaných církvemi, nebo ministerstvem souhlas ministerstva (odstavec 11).

Zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících v současném znění konkrétně §20 uvádí požadavky na odbornou kvalifikaci asistenta pedagoga. Tento zákon od ledna 2016 uvádí v §23, že asistent pedagoga nesmí být zaměstnán na pracovní poměr kratší, jak 12 měsíců. §23 také říká, že pracovní poměr na dobu určitou, může být opakován neboli prodloužen nejvýše dvakrát. Výjimka se připouští pouze v případě, že asistent nesplňuje kvalifikační předpoklady, nebo je jako náhrada za kolegu dočasně nepřítomného.

Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných v §5 uvádí činnost asistenta pedagoga. Novelizace 1. ledna. 2018, kdy se vyhláška 27/2016 Sb. změnila na vyhlášku 416/2017 Sb. odlišuje hlavní činnost asistenta pedagoga, který musí (odstavec 3) a který nemusí (odstavec 4) mít maturitu.

Vyhláška č. 75/2005 Sb. určuje poměr pedagogické činnosti přímé a nepřímé. Vyhláška ve znění novelizace č. 195/2019 Sb. stanovuje rozsah přímé výchovné, přímé vyučovací, přímé pedagogicko-psychologické a přímé speciálně pedagogické činnosti pedagogických pracovníků. Je nutné je rozlišit podle toho, zda jde o AP v běžné škole, nebo AP ve speciální škole. Nařízení vlády stanovuje, že asistent pedagoga by měl mít rozsah své přímé pedagogické činnosti nastaven takto:

- Asistent pedagoga ve speciální třídě nebo škole (třída nebo škola, která je zřizována podle školského zákona §16, odstavec 9) 36 hodin týdně
- Asistent pedagoga v běžné třídě nebo v běžné škole (třída ani škola není zřizována školským zákonem §16, odstavcem 9) 20 až 40 hodin týdně. V tomto případě je poměr přímé pedagogické činnosti a nepřímé pedagogické činnosti většinou ještě limitován, a to vyšší dotace na plat asistenta. Toto nastavení platí do srpna 2021, poté ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy chystá od září 2021 změnu, která se bude týkat pouze asistentů pedagoga v běžných školách)

Zákon 341/2017 Sb. (o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě) uvádí tarifní mzdu, která se může pohybovat při plném úvazku asistenta pedagoga.

2.2 Odborná kvalifikace asistenta pedagoga

V zákoně 563/2004 Sb. o pedagogických pracovních v současném znění najdeme požadavky na odbornou kvalifikaci AP.

Konkrétně §20 se věnuje asistentům pedagoga a jejich odborné kvalifikaci.

Asistent pedagoga, vykonávající přímou pedagogickou činnost ve třídě, kde se vzdělávají žáci, nebo děti s SVP, nebo ve škole, která zajišťuje vzdělávání žáků a dětí formou individuální integrace, odbornou kvalifikaci získává:

- a. vysokoškolským vzděláním – akreditovaný studijní program v oblasti pedagogických věd
- b. vysokoškolským vzděláním – jiný akreditovaný studijní program v oblasti pedagogických věd a
 1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání zaměřené na pedagogiku, které uskutečňuje vysoká škola
 2. studiem pedagogiky
 3. absolvování vzdělávacího programu přímo pro asistenty pedagoga, který zajišťuje vysoká škola, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (studium pro asistenty pedagoga)

- c. vyšší odborné vzdělání – akreditovaný vzdělávací program s pedagogickým zaměřením
- d. vyšší odborné vzdělání – akreditovaný vzdělávací program jiný než s pedagogickým zaměřením a
 - 1. vzděláním v programu celoživotního vzdělání zaměřené na pedagogiku, které uskutečňuje vysoká škola
 - 2. studiem pedagogiky
 - 3. studiem pro asistenty pedagoga
- e. střední vzdělání s maturitní zkouškou – obor vzdělání s pedagogickým zaměřením
- f. střední vzdělávání s maturitní zkouškou – obor vzdělání jiný než pedagogicky zaměřený a
 - 1. vzděláním v programu celoživotního vzdělání zaměřené na pedagogiku, které uskutečňuje vysoká škola
 - 2. studiem pedagogiky
 - 3. studiem pro asistenty pedagoga

2.2.1 Studium pro asistenty pedagoga

Vyhláška 317/2005 Sb. (o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků) upřesňuje v §4 pro asistenta pedagoga podobu kvalifikačního studia.

- 1. Studiem pro asistenty pedagoga, jeho absolvent získává dovednosti a znalosti v oblasti pedagogických věd, ty jsou součástí jeho odborné kvalifikace.
- 2. Studium trvá nejméně 120 vyučovacích hodin a uskutečňuje se v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.
- 3. Studium je zakončeno závěrečnou zkouškou před komisí. Po úspěšném složení absolvent získává osvědčení.

2.3 Osobnostní předpoklady asistenta pedagoga

Osobnostní předpoklady chápeme jako jakási reálná očekávání, která jsou ve vztahu k tomuto povolání, jinak řečeno jako způsobilost pro danou profesi. Osobnostními předpoklady se rozumí zejména:

- aktivní přístup k práci
- občanská bezúhonnost
- sociální citění, kladný a přirozený poměr k životu a lidem
- ochota pomáhat (Morávková Vejrochová a kol. 2015)

2.3.1 Charakteristika osobnosti asistenta pedagoga

U asistenta pedagoga, ale také u každého jiného člověka, se formování jeho osobnosti a také struktury jeho osobnostních vlastností během života mění v závislosti na jeho genetické výbavě a sociálním prostředí. (Morávková Vejrochová a kol. 2015)

Týká se to:

- souboru psychických vlastností, mezi které patří projevy myšlení, prožívání a chování
- charakteru, ten představuje reakce na dané situace
- temperamentu, který vyjadřuje úroveň dynamiky a aktivity osobnosti
- schopností, jež jsou předpokladem pro úspěšné vykonávání profese AP, rozvíjí se podle očekávání druhých a podmiňují úspěšnost působení a realizace
- tvořivosti, ta je odraz nápaditosti a seberealizace při řešení a hledání nových cest
- motivačních vlastností, zájmů, hodnot, cílů a postoj, významný motivující a aktivační činitel
- vůle, odpovídá za uskutečňování a řízení záměrů, které směřují k dosažení potřebných cílů
- inteligence, schopnost učení se ze zkušeností, přizpůsobení a orientace na nové situace zároveň se zvládnutí různých problémů ve vzájemném působení (Morávková Vejrochová a kol., 2015)

2.4 Kompetence asistenta pedagoga

Asistenta pedagoga můžeme nazývat odborníkem, který musí spolupracovat ve vyučovacích hodinách s pedagogy a zvládat mnoho specifických dovedností (Morávková Vejrochová a kol., 2015).

Je velmi důležité, aby při každodenní výuce využíval asistent pedagoga svých znalostí a přizpůsoboval se aktuálním potřebám žáka. Nejzákladnějšími předpoklady jsou znalosti probíraných látek a alespoň základní znalosti z oboru speciální pedagogiky (Morávková Vejrochová a kol., 2015).

Od asistenta pedagoga očekáváme potřebné výstupy, které jsou specifické pro tuto práci a dávají jí význam a smysl. Tyto výstupy jsou ukazovány v osobnostní vnější a vnitřní charakteristice AP. Vnější charakteristiku chápeme jako vhodné vystupování a chování, které je založeno na spoluúčasti, spolupráci, interakci, komunikaci a také na míře a druhu pomoci žákům se SVP, a to se všemi, kterých se tento proces dotýká. Vnitřní je spojována se zájmem a motivací (Morávková Vejrochová a kol., 2015).

V osobnostní charakteristice AP by měl být především kladen důraz na:

- nenásilné, přirozené chování – schopnost navodit přátelskou atmosféru, pocit bezpečí, umět se vžít do různých situací, adekvátně komunikovat, umět poradit, naslouchat atd.,
- zaujetí pro svoji práci – mít radost ze své práce, být aktivní a tvůrčí, pomoci a podporovat v soběstačnosti žáka, uplatňovat individuální přístup,
- schopnost týmové práce, spolupráce pod vedením učitele – AP by měl mít respekt, doplňování, otevřenost vůči novým způsobům atd.,
- samostatnost, tvůrčí přístup, odbornost – sem patří např. rozvíjení vlastních dovedností, vědět co, kdy, kde a jak dělat se vzniklou situací, sebevzdělání,
- organizační schopnosti – zvládání náročných situací, rychlé rozhodování apod. (Morávková Vejrochová a kol., 2015).

2.5 Platové hodnocení asistenta pedagoga

Platové ohodnocení asistenta pedagoga nalezneme v Nařízení vlády č. 341/2017 Sb. nařízení o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. V roce 2018 vznikla novelizace zákona, který udává tarifní mzdu asistenta pedagoga při plném úvazku mezi 13 550 Kč až 31 520 Kč.

Plat asistentů pedagoga se většinou pohybuje v praxi blíže dolní platové hranici profese, mnoho asistentů pedagoga pracují na částečný úvazek dochází teda k dalšímu snížení reálného platu.

Pro spoustu škol při rozhodování o platovém zařazení asistentů pedagogů hraje roly limitující výše dotace, kterou škola dostane na plat asistenta, která je určena podle doporučení ŠPZ. (Žampachová, Čadilová a kol., 2012)

V příloze (díl 2.16 výchova a vzdělávání) Nařízení vlády č. 222/2010 Sb. uvádí zařazení do platových tříd asistentů pedagoga podle odpovědnosti, složitosti a namáhavosti jejich profese.

4. platová třída

- asistent pedagoga v přímé pedagogické činnosti, která spočívá v pomocných výchovných pracích zaměřených jak na zkvalitnění společenského chování žáků, dětí nebo studentů, tak na vytváření základních hygienických, pracovních a jiných návyků,

5. platová třída

- provádění rutinních prací při výchově studentů, žáků a dětí, upevňování jejich společenského chování, hygienických, pracovních a jiných návyků, pomoc a péče při pohybové aktivizace studentů, žáků a dětí,

6. platová třída

- výchovné práce, které jsou zaměřené jak na zkvalitnění společenského chování studentů, žáků a dětí, tak na vytváření základních hygienických, pracovních a jiných návyků,

7. platová třída

- výklad textu, popřípadě i učební látky, individuální práce se studenty, žáky a dětmi podle stanovených vzdělávacích pokynů a programů,

8. platová třída

- výchovná a vzdělávací činnost podle přesně stanovených pokynů a postupů učitele, nebo vychovatele, která je zaměřená na speciální vzdělávání, dále pak individuální vzdělávání, nebo také specifické výchovné potřeby studentů, žáků, dětí nebo skupiny studentů, žáků, nebo dětí,

9. platová třída

- samostatná výchovná a vzdělávací činnost při vyučování, která je zaměřená na speciální vzdělávací potřeby studenta, žáka a dítěte podle rámcových pokynů speciálního pedagoga nebo učitele,
- samostatná výchovná, vzdělávací nebo speciálně pedagogická činnost, která je vykonávána v souladu se stanoveným individuálně vzdělávací plán (IVP) studenta, žáka, nebo dítěte podle rámcových pokynů speciálního pedagoga ŠPZ a v souladu s pokyny učitele.

2.6 Náplň práce asistenta pedagoga

V této kapitole si uvedeme náplň práce asistenta pedagoga, kterou uvádí Čadová s Michalíkem (2012), a také si řekneme jaký vztah je mezi AP a rodiči, učiteli a vedením školy.

Jak uvádí Čadová, Michalík (2012) náplň práce určuje všem pedagogickým pracovníkům ředitel školy, tudíž i pracovní náplň asistenta pedagoga. Ředitel školy se především řídí při vytváření náplně práce AP pokyny poradenského zařízení, které doporučilo asistenci a zároveň spolupracuje s třídním učitelem. Náplň se dále řídí konkrétními potřebami žáka a situací ve třídě. AP je přítomen ve vyučovací hodině, ale poskytuje žákovi také podporu o přestávkách, podporuje pozornost a motivace integrovaného žáka a podílí se na vytváření pracovních pomůcek a materiálů.

Čadová s Michalíkem (2012) uvádějí také hlavní činnosti AP u žáků se SVP na základní škole:

- individuální pomoc žákům při jejich začleňování a přizpůsobení školnímu prostředí,
- při realizaci výchovné a vzdělávací činnosti spolupráce s pedagogickými pracovníky školy,
- v průběhu výuky poskytnout žákovi individuální práci, zejména při opatření učební látky při obrazovém materiálu, výkladu textu a další učební látky,
- podle pokynů učitele a stanovených vzdělávacích programů individuální práce se žáky,

- výchovná a vzdělávací činnost podle stanovených pokynů a postupů učitele, nebo vychovatele zaměřená na specifické výchovné nebo speciální vzdělávací potřeby žáka nebo skupiny žáků,
- zprostředkování a pomoc při vzájemné komunikaci žáků mezi sebou a pedagogů se žáky, včetně užití alternativních komunikačních systémů,
- pomoc při výchově žáků, upevňování hygienických, sociálních, pracovních a jiných návyků,
- pomoc a péče při pohybové aktivizaci žáků,
- pomoc žákovi při tvorbě pomůcek, zaučení práce s pomůckou, kterou žák momentálně využívá, úprava učebních textů a pracovních listů,
- poskytování potřebné pomoci při úkonech pohybu a sebeobsluhy žákům, kteří potřebují tuto pomoc,
- pomoc s přípravou na vyučování a doučováním i mimo vyučovací hodiny,
- zajištění a kontrolování materiálního vybavení dítěte,
- asistent pedagoga by měl být přítomen a napomocť k zajištění spolupráce se zákonnými zástupci žáka,
- předávání informací pedagogickým pracovníkům o žácích a studentech,
- účast na třídních schůzkách a pedagogických poradách,
- účast na vzdělávacích aktivitách, které jsou určeny pro asistenty pedagoga.

2.6.1 Asistent pedagoga ve vztahu k učiteli

Učitel je považován za odborníka v oblasti vzdělávání, a ve třídě je garantem výchovně-vzdělávacího procesu. S asistentem pedagoga vytváří pro všechny žáky ve třídě vzdělávací podmínky, i pro žáka se SVP (Morávková Vejrochová a kol. 2015).

Zpravidla by měl učitel připravovat a koordinovat vzdělávací proces ve třídě, vést vzdělávání ve třídě. U žáka se SVP je hlavním tvůrcem IVP, nese zodpovědnost za jeho naplňování, případné úpravy a hodnocení. Asistentovi pedagoga v rámci vyučovacích hodin a také přestávek práci, může za spolupráce asistenta pedagoga náplň dotvářet. Učitel určuje způsob zapojení do výuka žáka se SVP. Koordinuje ve výuce práci jak svou, tak asistenta pedagoga, se kterým spolupracuje a reflektuje jeho postřehy. Po skončení výuky by měl učitel s asistentem pedagoga zhodnotit průběh vyučovacích hodin (Morávková Vejrochová a kol. 2015).

Asistent pedagoga by neměl být branný jako podřadný, nebo vedlejší pedagogický pracovník ve třídě, ale měl by být branný jako další pedagog, který může vidět dění ve třídě z jiného úhlu než učitel a předávat své poznatky učiteli, neměl by však být využíván k činnostem, které má vykonávat pedagog. Asistent pedagoga jsou s učitelem spolupracovníci, proto by měl AP akceptovat jeho rozhodnutí a názory (Morávková Vejrochová a kol. 2015).

Riziko vztahu učitele s asistentem můžou vzniknout v případě větší odbornosti asistenta pedagoga, kdy učitel může mít pocit ohrožení svého postavení ve třídě, někdy k tomu stačí i jen přítomnost asistentů pedagoga, učitel není zvyklý na jeho přítomnost, poté učitel může rezignovat na svou vedoucí úlohu a děti pak obtížně poznají, kdo má ve třídě velení. Dalším rizikem může být odmítnutí asistenta a dávání najevo, že je asistent pedagoga navíc, nebo zbytečný. Riziko může nastat také v případě, kdy učitel přenechá vzdělávání žáka se SVP na asistentovi pedagoga a učitel se věnuje zbytku třídy. Z asistenta pedagoga a žáka se SVP je samostatná dvojice částečně segregovaná, jejímž hlavním úkolem je nerušit výuku učitele pro zbytek třídy (Morávková Vejrochová a kol. 2015).

OBSAHOVÉ OBLASTI KOMUNIKACE VE VZTAHU UČITEL A AP			
	Učitel	Asistent pedagoga	Poznámka
Oblast prakticky informační	<ul style="list-style-type: none"> popisuje připravený plán výuky (týdenní, denní, třídní akce) oznamuje změny v rozvrhu informuje o situaci ve třídě (nemocnost) společně pravidelně hodnotí práci asistenta pedagoga (v součinnosti s vedením školy) 	<ul style="list-style-type: none"> ve spolupráci s učitelem informuje o aktuálním psychosomatickém stavu žáka se SVP (zpravidla na základě informací rodičů) informuje o své případné absenci, o pověření jinými úkoly vedením školy společně pravidelně hodnotí práci asistenta pedagoga 	výměna informací je základem kvalitní práce
Oblast metodická	<ul style="list-style-type: none"> Před vyučováním: stanovuje konkrétní cíle a výstupy vzdělávání; stanovuje postup k jejich dosažení Při vyučování: krátce koordinuje společnou práci – v případě potřeby Po vyučování: spolu s asistentem pedagoga hodnotí proces i výsledky výuky u žáka se SVP i v celé třídě 	<ul style="list-style-type: none"> Před vyučováním: nabízí poznatky a zkušenosti k postupu dosažení cílů Při vyučování: reaguje a je součinný při koordinaci společné práce ve vyučování Po vyučování: spolu s učitelem hodnotí proces i výsledky výuky u žáka se SVP 	učitel je zodpovědný za výchovu a vzdělávání všech žáků ve třídě
Oblast vztahová	<ul style="list-style-type: none"> konzultuje s asistentem pedagoga sociální klima třídy a emoční stav žáka se SVP 	<ul style="list-style-type: none"> konzultuje s učitelem sociální klima třídy a emoční stav žáka se SVP 	mít na paměti zachování mlčenlivosti, konzultovat + konzultace v bezpečném prostředí, na veřejných místech nepoužívat celá jména žáků
Oblast obecně lidská			vědomí hranice mezi vztahem profesním soukromým

Obrázek 1 Obsahové oblasti komunikace ve vztahu učitel a AP, dostupné z: <https://skoly-orp-cb.eu/wp-content/uploads/2016/06/Standard-pr%C3%A1ce-AP.pdf>

2.6.2 Asistent pedagoga ve vztahu k rodičům

Vztah ani komunikace rodičů žáka se SVP s asistentem pedagoga nejsou nikde jasně definovány. Stěžejní roly v komunikaci s rodinou má učitel, asistent pedagoga předává informace učiteli, který je dále interpretuje rodičům.

Asistent pedagoga má jak k žákovi se SVP, tak k jeho rodině velmi často užší vztah. Ten se utváří už v úvodním procesu, při zřízení místa pro asistenta pedagoga, které je přímo vázáno na konkrétního žáka. U rodiny žáka se SVP může vznikat vědomí, že „dostali svého asistenta“. Žák se SVP se na rozdíl od ostatních žáků seznamuje se svým učitelem a asistentem pedagoga před začátkem školního roku (Morávková Vejrochová a kol. 2015).

Rizika, která mohou nastat ve vztahu rodičů žáka se SVP a asistentem pedagoga:

- rodič sám vykonává roly asistenta pedagoga u svého dítěte,
- rodič předpokládá, že asistent pedagoga zajistí, aby jejich dítě bylo úspěšné,
- asistent pedagoga se na přání rodičů mění na osobního asistenta mimo školní vyučování, díky spokojenosti s asistentem pedagoga chtějí, aby asistent pedagoga trávil se žákem se SVP i čas v době nemoci, nebo při mimoškolní činnosti,
- nereálné požadavky ze strany rodičů na školní prostředí a asistenta pedagoga (Morávková Vejrochová a kol. 2015).

2.6.3 Asistent pedagoga a vedení školy

Při vybírání asistenta pedagoga a učitele vyžaduje velmi pečlivou personální práci, ta zahrnuje nejen doporučení příslušných kandidátů, ale také vedení databáze zájemců o práci a na základě interního konkurzu obsazování pozice AP. (Valenta, Petráš a kol., 2012)

Je zapotřebí vymezit pro efektivní působení AP, pracovněprávní rámec jeho služby. Především jde o rozsah a náplň práce AP. Ředitel školy by měl mít přesně stanovenou strukturu pracovních míst, kvalifikačních a osobnostních předpokladů a pracovních profilů zaměstnanců školy. Stanovena by měla být také vnitřní organizační struktura škola, ve které jsou stanoveny oprávnění a povinnosti jednotlivých zaměstnanců školy, tedy i asistenta pedagoga (Morávková Vejrochová a kol. 2015).

Ředitel školy na základě všech relevantních informací určuje úroveň odpovědnosti AP a podle vypracovaných kritérií vedení školy hodnotí asistenta pedagoga (Morávková Vejrochová a kol. 2015).

Asistent pedagoga je zaměstnancem školy a členem pedagogického týmu, proto by vedení školy mělo asistentovi pedagoga poskytnout takové podmínky, které budou srovnatelné s ostatními zaměstnanci (Morávková Vejrochová a kol. 2015).

PODMÍNKY PRÁCE ASISTENTA PEDAGOGA VE ŠKOLE		
Oblast	AP	Kdo zajistí
pracovní prostředí: materiální oblast	<ul style="list-style-type: none"> • má ve školním prostoru své stálé místo, zázemí 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • po dobu pracovního poměru má k dispozici klíče od prostor, které využívá při své práci 	PPV
pracovní prostředí: sociální oblast	<ul style="list-style-type: none"> • je představen všem pracovníkům školy 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • je představen žákům třídy, kde se vzdělává žák se SVP 	učitel
	<ul style="list-style-type: none"> • je představen rodičům žáků třídy, kde je vzděláván žák se SVP 	učitel
	<ul style="list-style-type: none"> • pracovníci školy, rodiče, žáci vědí, jak asistenta pedagoga oslovovat (forma oslovení je na dohodě mezi asistentem pedagoga a učitelem, popř. vedením školy) 	vedení školy, učitel
pracovní výhody (příklady)	<ul style="list-style-type: none"> • využívá všech zaměstnaneckých výhod v poměrné části, která odpovídá výši úvazku (např. čerpá příspěvek na pracovní oděv a obuv, může využívat slevových karet na nákup pedagogické literatury) 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • může využívat stravování ve školní jídelně 	vedení školy
přístup k informacím	<ul style="list-style-type: none"> • je seznámen se strukturou školy 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • je seznámen s ŠVP 	PPV
	<ul style="list-style-type: none"> • je seznámen se školním řádem 	PPV
	<ul style="list-style-type: none"> • ví, kde a jakým způsobem získá informace o dítěti se SVP 	PPV
	<ul style="list-style-type: none"> • je informován o konání porad, supervizí, třídních schůzek a vzdělávacích akcí pro zaměstnance školy a účastní se jich 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • je seznámen s rozsahem povinnosti zachovat mlčenlivost a podepsal s ní souhlas 	vedení školy, učitel

Obrázek 2 Podmínky práce asistenta pedagoga ve škole 1. část, dostupné z: <https://skoly-orp-cb.eu/wp-content/uploads/2016/06/Standard-pr%C3%A1ce-AP.pdf>

	<ul style="list-style-type: none"> • je seznámen s možností pořizování obrazové dokumentace v rámci školních a mimoškolních aktivit a podepsal s ní souhlas 	vedení školy
náplň práce	<ul style="list-style-type: none"> • je seznámen s úrovní odpovědnosti v úrovních I–III • je seznámen s časovou strukturou přímé a nepřímé práce asistenta pedagoga 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • je seznámen s obsahovou náplní práce asistenta pedagoga – výuka, přestávky, mimoškolní akce 	vedení školy, učitel
	<ul style="list-style-type: none"> • zná své kompetence ve vztahu k vedení školy 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • zná své kompetence k třídnímu učiteli 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • zná své kompetence k ostatním pedagogickým pracovníkům 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • ví, jaká bude jeho náplň práce v době nemoci učitele, jakým způsobem se bude podílet na realizaci výuky ve třídě (suplování x dozor) 	vedení školy, učitel
	<ul style="list-style-type: none"> • ví, jaká bude jeho náplň práce v době nemoci žáka 	vedení školy
	<ul style="list-style-type: none"> • ví, jaký je postup při řešení stížností žáků, rodič 	vedení školy, učitel
hodnocení práce	<ul style="list-style-type: none"> • ví, jak často, kým a jakým způsobem bude prováděno hodnocení práce AP 	vedení školy, učitel
	<ul style="list-style-type: none"> • ví, jaká jsou kritéria kvality práce AP 	vedení školy, učitel
	<ul style="list-style-type: none"> • ví, jaký je postup při neplnění kritérií hodnocení AP 	vedení školy, učitel

Obrázek 3 Podmínky práce asistenta pedagoga ve škole 2. část, dostupné z: <https://skoly-orp-cb.eu/wp-content/uploads/2016/06/Standard-pr%C3%A1ce-AP.pdf>

Ve druhé části jsme si popsali legislativní ukotvení a platové hodnocení AP, vzdělání AP, osobnostní charakteristiku a kompetence AP, jaká by měla být náplň práce AP a komunikace s rodiči, učiteli a vedením školy. V praktické části si ověříme, jak to vypadá v praxi.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 CHARAKTERISTIKA PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části se budeme věnovat průzkumu, který se zabývá AP v běžné třídě, ve speciální třídě a jejich práce. Pomocí šetření chceme poukázat na případné rozdíly v práci AP a vztah AP s pedagogy, vedením školy a rodiči.

Z důvodu zachování anonymity asistentů pedagoga budeme v této části nazývat základní školu, na které bylo šetření prováděno základní škola XY a asistenty pedagoga budeme označovat jako asistent pedagoga A-CH.

V další části si uvedeme cíl průzkum, tedy čeho chceme pomocí průzkumu docílit a řekneme si, jakým způsobem jsme získávaly data k našemu šetření.

Další část věnujeme charakteristice AP, kterou jsme zpracovali pomocí pozorování AP při jejich práci a komunikaci s pedagogy a jiným APOD. Předposlední kapitolu věnuje shrnutí odpovědí AP. V první části si uvedeme pohlaví AP, věk, nejvyšší získané vzdělání, jaký druh asistenta pedagoga na škole vykonávají. A na závěr vztah s třídním učitelem a jinými pedagogy. V druhé části se zaměříme na porovnávání práce AP v speciální třídě a v běžné třídě.

Na úplný závěr praktické činnosti si provedeme shrnutí našeho průzkumu.

3.1 Cíl průzkumu

Cílem toho průzkumu je zjistit informace u AP působících v běžných třídách a speciálních třídách o jejich práci a ty porovnat. A zjistit, zda je mezi nimi rozdíl, nebo není.

Z vlastní zkušenosti, kdy jsem měla možnost pracovat čtvrt roku jako asistent pedagoga ve speciální třídě a rok jako asistent v běžné třídě, mohu říci, že se moje náplň práce velice lišila. Ve speciální třídě jsem se musela na práci se žáky více připravovat, zatímco v běžné třídě jsem žádnou přípravu na výuku dělat nemusela, práce byla náročná zase jinak, snažili jsme se spolu s třídním učitelem o plnou samostatnost žáka se SVP. Práce AP je v obou případech psychicky i fyzicky náročná, ve speciální třídě je to ale větší zátěž.

Dalším cílem tohoto šetření je zjistit, jaký je rozdíl v přípravě na vyučování, zda tráví se žáky všechny vyučovací hodiny a přestávky, jestli je rozdíl v přípravě pomůcek, zda funguje zpětná vazba a předávání informací o žákovi se SVP mezi učiteli a AP. Z kolika žáky pracují v hodině a zda pracují také individuálně.

3.2 Metodologie průzkumu

Pro získání informací pro bakalářskou práci jsem si vybrala metodu dotazníku. Gavora (in Chráska, 2007) vymezuje dotazník jako způsob kladení otázek písemnou formou a získávání tak písemných odpovědí.

Dotazníkovou formu jsme využili z toho důvodu, že oslovujeme větší počet dotazovaných AP. Dotazníková metoda má však své výhody, ale i nevýhody.

Výhodou dotazníku je, že v krátkém časovém úseku získám odpovědi od většího počtu osob (Šauerová, Špačková, Nechlebová, 2012). Nevýhodou je například to, že otázka musí být dostatečně pochopitelná, věrohodnost získaných odpovědí je zpravidla nižší, nelze klást doplňující otázky, příprava je náročnější než pro interview (Ferjenčík, 2000).

Použili jsme také metodu pozorování. Kdy jsme AP pedagoga po dobu dvou týdnů pozorovali, poznámky z pozorování jsme si zapisovali do sešitu. Zaměřovali jsme se konkrétně na jeho vztah s pedagogy a ostatními AP. Sledovali jsme práci ve výuce i mimo ní, dále jak se chovají, nebo co dělají.

Šauerová, Špačkové, Nechlebová (2012) definují pozorování jako zkoumání jedince v přirozených podmínkách, napomáhá zjišťovat na zjevné úrovni jeho dovednosti, vlastnosti, schopnosti, probíhající psychické vztahy a sociální vztahy, jež projevují navenek a které popisují vyšetřovanou osobu.

Než jsme oslovili AP k vyplnění dotazníku, oslovili jsme vedení, zda můžeme na jejich škole vykonávat průzkum na téma Komparace práce asistenta pedagoga v běžné třídě a ve speciální třídě. Průzkum nám byl povolen a s vedením školy jsme se domluvili, že v bakalářské práci zachováme anonymitu jak, AP tak i školy. Následně jsme oslovili AP k vyplnění dotazníku na již zmíněné téma. Všechny oslovené AP s vyplněním dotazníku souhlasili. Při oslovení byli všichni AP milý a vstřícní.

Dotazník obsahuje 24 otázek, na začátku dotazníku byli AP pedagoga seznámeni s hlavními informacemi, kdo dělá průzkum, co studuje a jaký bude mít dotazník průběh. Odpovědi byly otevřené i uzavřené, u některých otázek AP mohli uvést více odpovědí, někdy mohli zaškrtnout pouze jednu správnou odpověď. Pokud mohlo být více správných odpovědí, bylo na to u dané otázky upozorněno. Dotazník je součástí přílohy.

4 CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO SOUBORU

Na základní škole XY jsme po dobu dvou týdnů pozorovali, co AP dělají, jak se chovají, a jak vychází s pedagogy a ostatními AP. Z pozorování jsme si udělali poznámky, které nám posloužily ke zpracování charakteristik AP.

ASISTENTKA PEDAGOGA A

Asistentka pedagoga A (dále jen „AP A“) působí ve své práci tři roky. S třídní paní učitelkou vychází velmi dobře, rozumí si jak po stránce pracovní, tak po stránce osobní. Nevychází dobře pouze s třídní učitelkou, ale i s ostatními pedagogy, se kterými přijde do kontaktu. Svoji práci má ráda a bere jí zodpovědně. Je ochotná pomoci i ostatním, když potřebují a má tu možnost pomoci. AP A je milá, ochotná, hodná, nechá si poradit v určitých situacích od jiných kolegů. Nebojí se přijít za speciálním pedagogem pro radu. Se žákem tráví celé dny, dopoledne ve vyučování a o přestávkách, odpoledne pak ve družině, některé dny dochází i se žákem se SVP na zájmové kroužky, které jsou součástí ŠD. Vystudovala střední školu zakončenou maturitní zkouškou v jiné oboru než pedagogika a následně si dodělala studium pro AP.

ASISTENTKA PEDAGOGA B

Asistentka pedagoga B (dále jen „AP B“) působí ve své práci druhým rokem. S třídní paní učitelkou vychází dobře. Svoji práci bere zodpovědně a stále hledá nové způsoby, jak žáka se SVP motivovat k práci, jelikož neustále pracuje s tím, že žákovi se nechce nic dělat. Její práce jí velice baví, je milá, na děti hodná a se všemi se snaží vycházet. Když nastoupila jako AP a žák, u kterého asistuje byl nemocný, chodila vypomáhat do speciální třídy, zde se velice bála žáků, že jí skočí na záda a jí se něco stane. Nechtěla se žáky moc chodit na záchod a měla k nim velký respekt, postupem času se ale zjistilo, že jí jeden z AP ve speciální třídě, říkal věci až moc dramaticky, a nakonec tomu tak nebylo. K dětem si vytvořila hezký vztah a dnes je jedna z AP, které vedou kroužek ve speciální třídě po vyučování. AP B je mladá, šikovná, nebojí se říct, co jí vadí. Vzniklé problémy se snaží řešit v klidu a s dotyčným, koho se to týká, netáhá do problému třetí osoby. AP B vystudovala střední školu zakončenou maturitní zkouškou v jiné oboru než pedagogika a následně si dodělala studium pro AP.

ASISTENTKA PEDAGOGA C

Asistentka pedagoga C (dále jen „AP C“) je velmi tichá, nevýrazná osoba. Na otázku, zda jí práce AP baví odpovídá: „Ale jo“ s úsměvem. Má zájem o ostatní, velmi často se ptá, jak se kdo má a jak se mu daří. Je velmi ochotná a milá. Ráda pomáhá, kde může a sama od sebe, když vidí, že je potřeba jde a pomůže. Ve svých volných chvílích chodí vypomáhat do speciální třídy. Ve speciální třídě vede společně s AP B kroužek po vyučování, kde si s dětmi ráda hraje. S třídní učitelkou vychází velmi dobře. Vystudovala střední školu zakončenou maturitní zkouškou v jiné oboru než pedagogika a následně si dodělala studium pro AP.

ASISTENTKA PEDAGOGA D

Asistentka pedagoga D (dále jen „AP D“) je velmi přátelská, snaží se s každým vycházet co nejlépe. Bohužel se na škole setkala s odmítáním a shazováním ve třídě učitelem, který AP neuznává a v hodině jim dává pocit méněcennosti, zbytečnosti. Rok musela s tímto učitelem pracovat, což jí nebylo příjemné, a doteď jí není příjemné jakékoliv setkání s ním, přesto k ní chová respekt a obdiv k její práci. S třídní učitelkou má skvělý vztah, a to nejen po stránce pracovní, ale i osobní. AP D je velmi hodná, milá, ochotná pomáhat, ráda si s každým popovídá o čemkoli. Práce AP jí velmi baví a nachází se v této práci. Neustále se vzdělává ve svém oboru a dělá maximum proto, aby odváděla práce AP výborně. Vystudovala střední školu zakončenou maturitní zkouškou v jiné oboru než pedagogika a následně si dodělala studium pro AP.

ASISTENTKA PEDAGOGA E

Asistentka pedagoga E (dále jen „AP E“) je nejmladší AP na škole. Vystudovala střední pedagogickou školu. K dětem má velmi hezký vztah, děti jí za to mají velice rády. AP E vychází na škole lépe s dětmi než s pedagogy. S pedagogy sice vychází, ale vyhledává spíše komunikaci s dětmi než s pedagogy. Kromě AP dělá na škole ještě knihovnici, kam za ní dochází děti z celé školy. V knihovně pro děti připravuje i program, hrají zde hry, kreslí, vyrábí. Má pořád dětskou dušičku, a děti jí za to mají rády a její přítomnost vyhledávají. Na škole se vyskytují i pedagogové se kterými si úplně nesesdla. S třídní učitelkou však spolupracují a komunikují dobře. AP E je šikovná, milá a hodná na děti. Její práce AP jí baví

a hodně se tomu věnuje, vyhledává si různé informace o tom, jak žáky se SVP vzdělávat.

ASISTENTKA PEDAGOGA F

Asistentka pedagoga F (dále jen „AP F“) pracuje jako AP druhým rokem. Práce AP jí baví, ale není v ní úplně spokojená. V hodinách občas nesouhlasí s chováním pedagogů, nesdílí jejich názory. Chtěla by také být více zapojována do příprav na vyučování a vytvářet více pomůcek, což jí není umožněno. S třídním učitelem mají pouze pracovní vztah. Na škole působí ještě jako Katechetka. AP F je milá, hodná, ochotná pomoci, pomáhá žákům ve volných hodinách s anglickým jazykem, dětem poskytuje různé křížovky a vysvětlivky. Vystudovala vysokou školu s pedagogickým oborem.

ASISTENTKA PEDAGOGA G

Asistentka pedagoga G (dále jen „AP G“) je na škole pouhý měsíc. Za pouhý měsíc se stihla potkat se stejným učitelem jako AP D, zažila si tedy v určitých hodinách pocit méněcennosti, zbytečnosti. Je ve své práci velmi pečlivá, každý den si píše deník, kde popisuje žáka, jaký v daný den byl, co se probíralo v hodinách, jak na probíranou látku reagoval a jak pracoval. Ve škole se začíná seznamovat a poznávat nové lidi. Je kamarádská a společenská, mladého věku. Vypomáhá velmi často ve speciální třídě, jelikož žák, u kterého dělá AP je často nemocný. AP G práce AP baví, více jí naplňuje práce ve speciální třídě než v běžné třídě, přijde si více užitečná, u žáka se SVP v běžné třídě stále hledají k sobě cestu, žák byl doteď zvyklý na jinou AP a AP G podle jeho slov odmítá. AP G dobře vychází s dětmi, je hodná, milá, ochotná pomáhat a ve své práci se chce vzdělávat. S třídním učitelem si rozumí a vycházejí spolu dobře. Vystudovala vyšší odbornou školu v jiné oboru než pedagogika a následně si dodělala studium pro AP.

ASISTENTKA PEDAGOGA H

Asistentka pedagoga H (dále jen „AP H“) je třídní asistentkou ve speciální třídě a působí zde od začátku, kdy začala na základní škole fungovat speciální třída. S třídním učitelem má výborný vztah, a to nejen pracovní, ale i osobní. AP H je osoba, která je velmi zapálená do své práce a věnuje jí spoustu času. Je velmi tvůrčí osoba a neustále chodí s nějakými nápady. Dokáže si ze sebe udělat srandu, je milá, hodná, pomáhá ostatním. Nemá ráda konflikty a je ráda, když se vše řeší a nenechává se to na příště. Jedná s lidmi na rovinu

a říká věci tak, jak je cítí. Negativní energii nikdy, pokud to jde, netahá do kolektivu dětí, aby to na ně nepřenášela. Žáky vede, co k největší samostatnosti, i když to není vždy jednoduché. Přináší do třídy stále nové nápady, které má do puntíku promyšlené. Pokud je možnost s žáky odejít ze třídy a jít ven, nebo jet na výlet je za každých okolností pro. Drží za jedno s třídní učitelkou to, co řekne 100% toleruje i když s tím úplně nesouhlasí. Nechá si poradit, neplete se do práce třídnímu učiteli, pouze mu napomáhá. Má kladný vztah ke všem učitelům. Vystudovala střední školu zakončenou maturitní zkouškou v jiné oboru než pedagogika a následně si dodělala studium pro AP.

ASISTENTKA PEDAGOGA CH

Asistentka pedagoga CH (dále jen „AP CH“) je asistent pedagoga ve speciální třídě. AP CH je přesný opak AP H. Sama od sebe nepřichází s novými nápady, vše nechává na třídním učiteli a druhé AP. Těžko snáší jakoukoliv kritiku. Vyžaduje pro sebe výjimky, se třídou nechce jezdit na výlety, chce zůstat pouze ve třídě a neopouštět ji. Dělá jenom to, co jí učitel řekne, sama od sebe toho moc nedělá. Komunikuje s rodiči za zády učitele a někdy svými rozhovory ničí důvěru rodičů v třídního učitele. Vyhýbá se hodinám tělocviku. Neustále na sebe poutá pozornost tím, že jí něco bolí nebo je. Je také většinu roku nemocná, minimálně čtyři měsíce není ve škole přítomna. AP CH je jinak společenská, hodná, přátelská, šikovná, když ji učitel zadá práci, vše udělá. Vystudovala střední školu zakončenou maturitní zkouškou v jiné oboru než pedagogika a následně si dodělala studium pro AP.

5 SHRNU TÍ ODPOVĚDÍ ASISTENTA PEDAGOGA

V této kapitole si shrneme odpovědi z dotazníku, který vyplňovali AP. V podkapitole si uvedeme, jak si představují AP v běžné třídě práci AP ve speciální třídě a v další podkapitole naopak.

Na základní škole XY se nachází 9 asistentů pedagoga ženského pohlaví, 7 asistentek pedagoga je v běžné třídě a 2 pracují ve speciální třídě, přičemž jedna jako třídní asistentka pedagoga a druhá je asistentka pedagoga k žákovi se SVP.

Na škole se nenachází ani jeden asistent pedagoga mužského pohlaví, důvodem může být psychicky náročná práce, a velmi nízké finanční ohodnocení. Dalším problémem může být také malý úvazek, AP jsou proto někdy nuceni najít si i jiné zaměstnání. Na základní škole řeší nízké úvazky navýšením úvazku, kdy asistentky pedagoga využívají v knihovnách, při spravování internetových stránek, nebo dozorem v kroužku ve speciální třídě, který probíhá po výuce žáků. Ne však všem je tato možnost umožněna, jelikož asistentek pedagoga je na škole více než volného místa, které by mohly vyplnit.

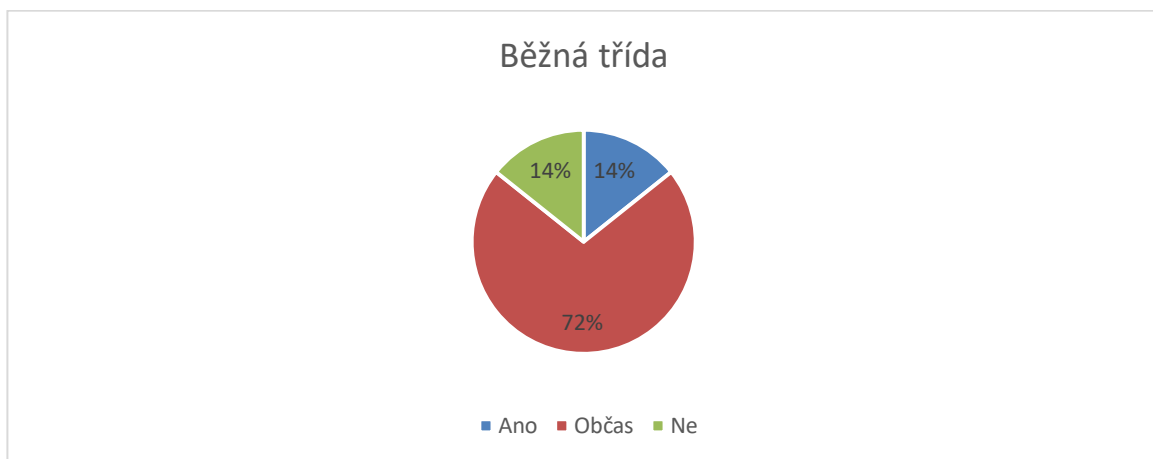
V mém dotazníku se jedná o ženy, které jsou ve věku 18 až 56 a více, konkrétně na škole pracuje jedna ve věku 18-25 let, jedna ve věku 26-35 let, čtyři ve věku 36-45 let, dvě ve věku 46-55 a jedna ve věku 56 a více. Jedna z AP dosáhla na vysokoškolské vzdělání v oboru pedagogiky, jedna na střední vzdělání s maturitní zkouškou s oborem pedagogiky, jedna na vyšší odborné vzdělání v jiném oboru a k tomu si dodělala studium pro asistenty pedagoga a šest asistentek pedagoga získalo střední vzdělání v jiném oboru a dodatečně si dodělaly studium pro asistenty pedagoga.

Sedm z devíti asistentů pedagoga uvádějí, že mají se svým třídním učitelem velmi dobrý vztah (jsou přáteli, rozumí si, spolupracují, ...), pouze dvě uvádějí vztah dobrý (mají čistě pracovní vztah, vychází spolu, ...). Všechny AP uvádějí, že přijdou do kontaktu i s jinými pedagogy, ne však všichni uvádějí kladný vztah s jinými pedagogy. Pět AP uvádějí negativní spolupráci, např. v hodinách je nerespektují, ignorují, dávají pocit zbytečnosti jejich práci, děti se SVP ani intaktní nesmí s AP mluvit. Jedna AP uvádí, že problémy byly řešeny na úrovni s vedením školy.

V následující části se zaměříme na porovnání práce asistentek pedagoga na základní škole. Vždy si uvedeme odpovědi na otázky 1-12 asistentek pedagoga v běžné třídě, poté

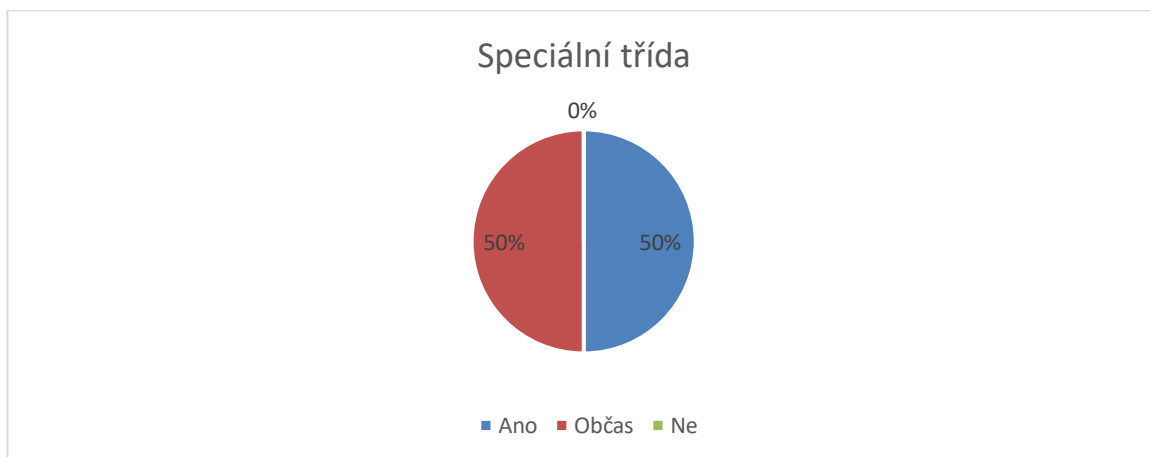
asistentek ve speciální třídě. Otázky 13-17 se zaměřují na komunikaci s vedením školy, s rodiči a na to, zda AP vidí smysl ve své práci, zde už si nebude uvádět AP speciální třídy a běžné třídy zvlášť, jelikož odpovědi byli celkem stejné a odpovědi si shrneme dohromady.

1. Podílíte se na přípravě na vyučování s učiteli?

Graf 1 Podíl AP na vyučování v běžné třídě.

V běžné třídě se pouze jeden AP účastní pravidelně na přípravě vyučování s učitelem, dalších pět se podílí občas a jedna uvádí, že se na přípravě nepodílí, pouze výjimečně, s přípravou by ale chtěla pomáhat a být součástí příprav. Bohužel se tomu tak neděje, pedagog si spolupráci při přípravě nepřeje.

Graf 2 Podíl AP na vyučování ve speciální třídě.

Ve speciální třídě se podílí jedna z AP na přípravě na vyučování, druhá AP uvádí, že se podílí na přípravě pouze občas.

Na přípravě na vyučování by se měl AP podílet. Měl by vědět, co si chystá učitel na další hodinu, aby i sám AP se mohl na další hodinu připravit a nedozvídal se informace k látce v průběhu hodiny. Může to mít negativní vliv na průběh celé vyučovací hodiny a na výuku žáka se SVP, z důvodu toho, že AP musí čekat na zadání úkolu učitelem a nemůže automaticky hned pracovat se žákem se SVP. Ve speciální třídě je příprava na vyučování časově náročnější, ve třídě se nachází více dětí se SVP a pokud by měl učitel vysvětlovat v hodině co a jak se bude probírat se žáky v hodině, ztrácí tím spoustu času, který by mohl být věnován vzdělávání žáků se SVP.

2. Děláte si přípravu na vyučování? (poznámky, samostudium probírané látky, ...)

Příprava na vyučování by měla probíhat převážně u začínajících AP, záleží na zkušenostech, předmětu a dalších faktorech. Příprava na vyučování může spočívat aspoň v tom, že se seznámí s probíranou látkou, aby je nepřekvapila otázka od žáka se SVP, a nemusel otázku vyhledávat, zjišťovat někde, nebo se ptát učitele. Uvědomit si, co žák se SVP bude schopen udělat sám a kde mu bude potřeba pomoci, případně úkol zjednodušit, nebo ten samý úkol jen jinak přepracovat. Zamezí se tím, zdržování v hodině, rušení učitele ve výuce, a také rozhození žáka ze soustředěnosti.

Graf 3 Příprava AP na vyučování v běžné třídě.

AP ve dvou případech uvádějí, že se na vyučování nijak nepřipravují. Další asistentky se na výuku připravují. Většina asistentek si opakuje anglický jazyk, vyhledávají si slovíčka, pracovní listy, Většina z nich také říká, že si píše poznámky z hodin, jak žák se

SVP pracoval, jak reagoval na probírané téma, jeho chování v hodině. Jedna z asistentek vyhledává vhodnou formu výuky ke konkrétnímu tématu.

Graf 4 Příprava AP na vyučování ve speciální třídě.

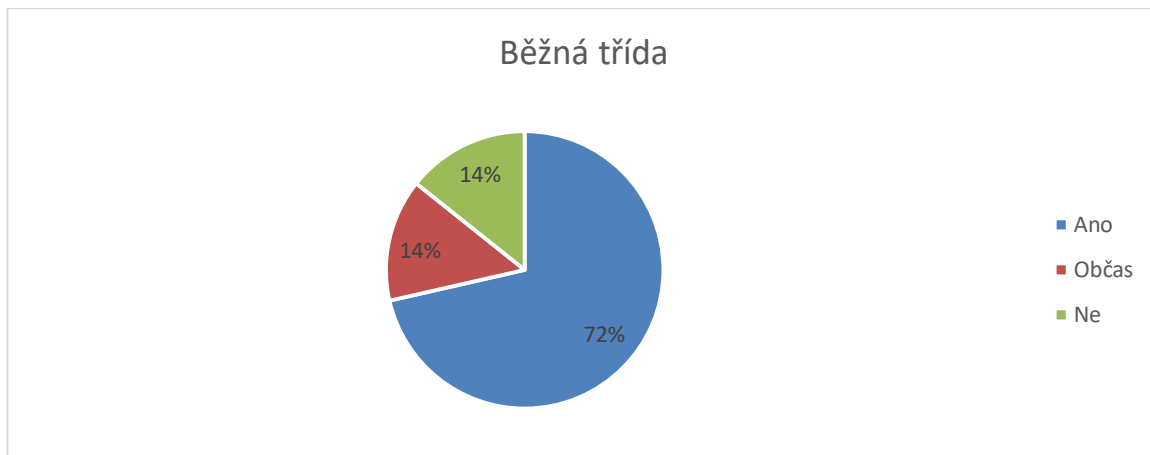
Ve speciální třídě jedna z AP neuvdíl žádnou přípravu na vyučování, zatímco druhá AP uvádí více příprav, které sama připravuje. Hledá a vytváří vhodné pomůcky pro žáky s PAS (porucha autistického spektra) do výuky, připravuje potřebné komunikační tabulky pro žáky do třídy, šatny na WC, do kuchyňky a další. Připravuje recepty na hodiny vaření tak, aby byli žáci se SVP schopni vše udělat co nejvíce sami, nebo s menší pomocí, sbírá nápady na různé výstavy, nebo akce. Dělá si rozvrhy na každý den, co se žáky bude dělat, za pomoci třídní učitelky.

Na základní škole samostudium, nebo příprava na vyučování celkem funguje, AP mají snahu se vzdělávat v určitých předmětech. U některých bohužel samostudium, nebo různé poznámky, příprava na vyučování nefunguje. Podle mého názoru je to škoda a musí to práci někdy zdržovat. Hlavně ve speciální třídě, kde je celá třída se žáky se SVP a probíhá v jeden čas více vyučovacích hodin různých předmětů je zapotřebí, aby asistent pedagoga byl samostatný a dopředu znal probíranou látku, aby nerušil učitele, případně dalšího AP v jeho práci, při které se vzdělává s jiným žákem jiný předmět.

3. Dostáváte zpětnou vazbu na Vaši práci od třídního učitele?

Zpětná vazba je velmi důležitá pro AP i učitele, při zpětné vazbě je AP předávána informace, jak vyučovací hodiny probíhaly pohledem učitele, a jaký z nich má dojem, zda byla splněna všechna očekávání, nebo naopak, co by bylo příště lepší udělat jinak. AP si také

řekne svůj pohled na dané vyučovací hodiny, co mu šlo, a naopak co mu bylo nepříjemné, nevěděl, jak má pracovat, nebo co má v dané situaci dělat.

Graf 5 Zpětná vazba třídního učitele k AP v běžné třídě.

Ze sedmi AP dostává zpětnou vazbu od třídního učitele pět AP. Jeden AP dostává zpětnou vazbu občas a další ji nedostává vůbec.

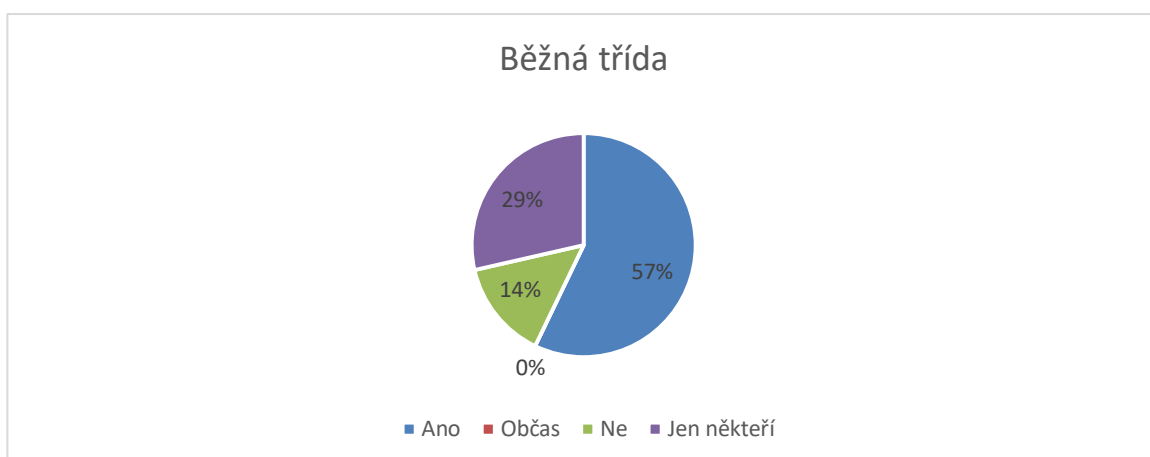

Graf 6 Zpětná vazba třídního učitele k AP ve speciální třídě.

Ve speciální třídě zpětná vazba probíhá u obou AP.

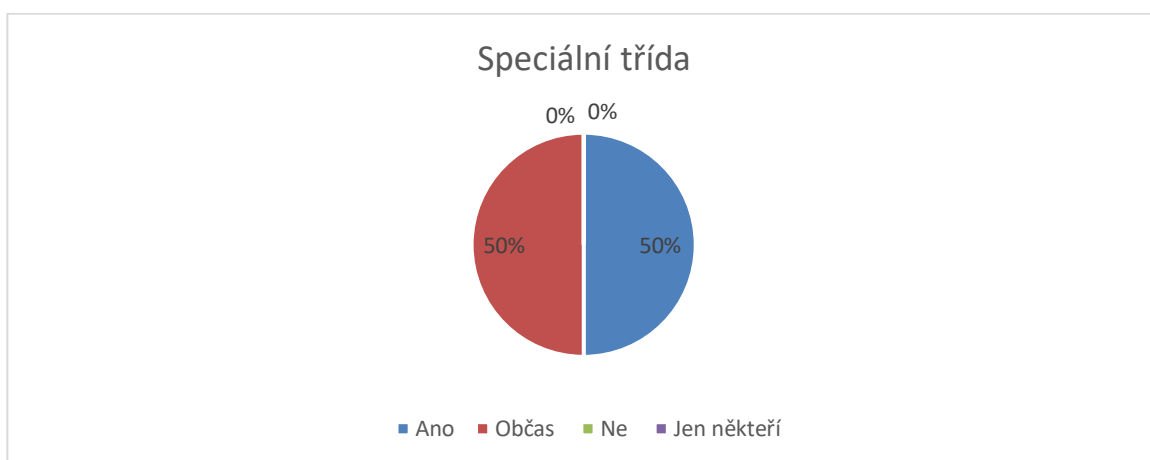
Zpětnou vazbu poskytuje 8 z 9 třídních učitelů, kteří mají ve své třídě AP. U jedné sice probíhá občas, ale nějaká zpětná vazba zde probíhá. Pouze u jednoho třídního učitele žádná zpětná vazba neprobíhá. Je těžké předpokládat, z jakého důvodu zpětná vazba neprobíhá, ale rozhodně si nemyslím, že by jí AP někdy neoceníl.

4. Dostáváte zpětnou vazbu na Vaši práci od pedagogů?

Graf 7 Zpětná vazba pedagogů AP v běžné třídě.

Zpětnou vazbu od jiných pedagogů dostávají čtyři AP ze sedmi. Dvě dostávají zpětnou vazbu jen od některých a jedna nedostává zpětnou vazbu od jiných pedagogů vůbec. Může to být zapříčiněno tím, že zpětnou vazbu neposkytují pedagogové, kteří nemají ve třídě AP a neví, že by měla probíhat nějaká zpětná vazba s AP, nebo AP neuznávají.

Graf 8 Zpětná vazba pedagogů AP ve speciální třídě.

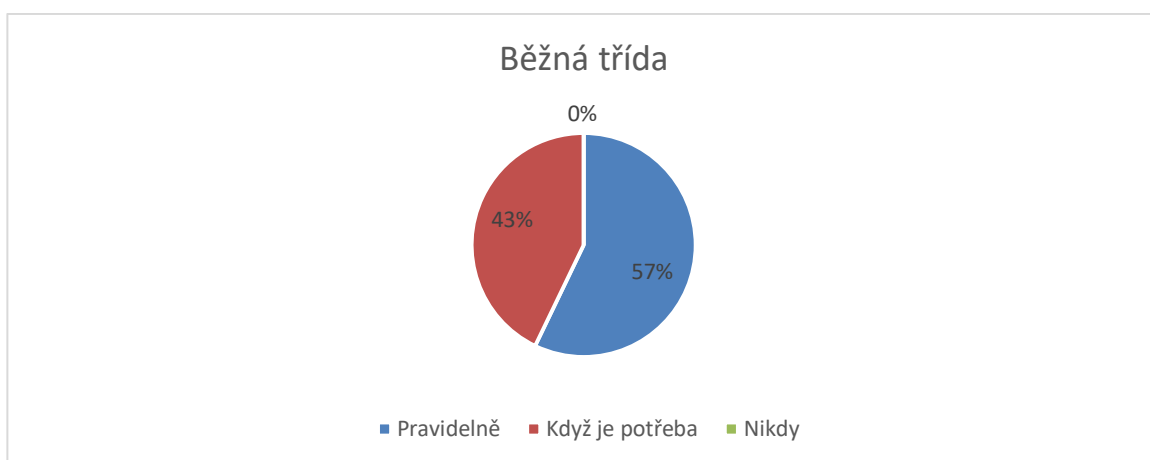
U AP ve speciální třídě probíhá zpětná vazba od jiných pedagogů skoro pokaždé. U jedné asistentky pokaždé a druhé občas. Je výborné, že zpětná vazba zde funguje, takhle dobře.

Zpětná vazba u jiných pedagogů většinou probíhá, případy, kdy zpětná vazba neprobíhá, může být způsobena více faktory. Může to být zapříčiněno tím, že zpětnou vazbu neposkytují pedagogové, kteří nemají ve třídě AP a neví, že by měla probíhat nějaká zpětná

vazba s AP, nebo AP neuznávají, nemají pocit, že by měla probíhat nějaká zpětná vazba, nebo také negativním vztahem mezi AP a pedagogem. Zároveň ale zpětná vazba může být poskytována, ale AP si jí neuvědomuje.

5. Předáváte si informace s pedagogem o žákovi se SVP

Předávání informací o žákovi zahrnujeme, chování žáka se SVP ve vyučovacích hodinách, o přestávkách, ve družině, na zájmových kroužkách. Informace o zdravotním stavu žáka, informace z domova, které poskytují rodiče, a jak si žák se SVP vede v určitých předmětech. Kde je nějaký problém, naopak kde dochází k velkému pokroku.

Graf 9 Předávání informací o žákovi se SVP mezi učitelem a AP v běžné třídě.

Předávání informací v běžných třídách funguje, když ne pravidelně, tak aspoň když je potřeba, si AP s učitelem předávají informace. U čtyřech AP funguje předávání informací pravidelně, u tří probíhá jen když je potřeba.

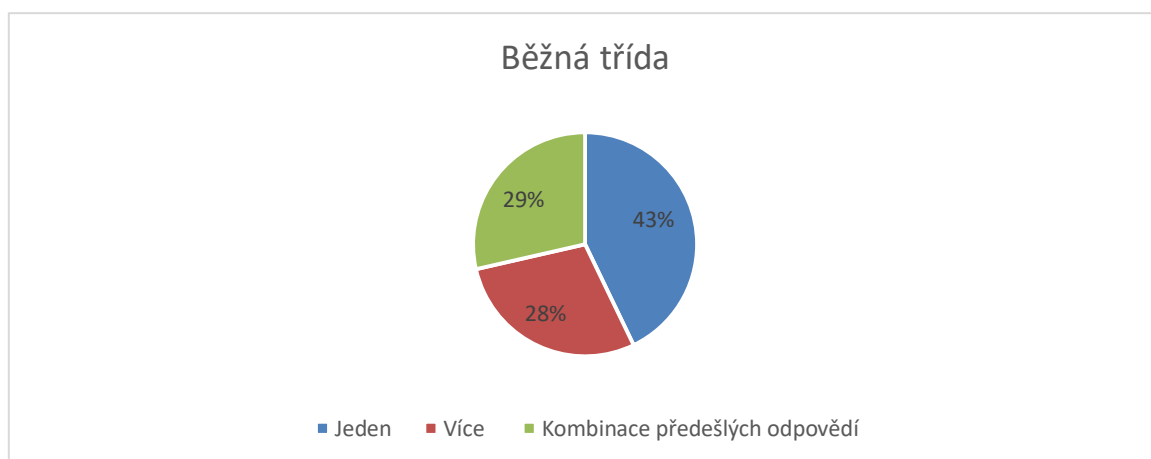
Graf 10 Předávání informací o žákovi se SVP mezi učitelem a AP ve speciální třídě.

Ve speciální třídě funguje předávání informací pravidelně. Zde je předávání informací velmi důležitý faktor, jelikož AP vedou velmi často individuální práci se žákem se SVP, po každé individuální práci předávají informace učitelé, jak práce probíhala, co šlo žákovi lépe, nebo hůře, co třeba nezvládl vůbec. Naopak, učitel může předávat informace v oblasti, co dítě prožívá, dostává informace od rodičů o dění doma, na to poté upozorňuje AP, na možnou změnu chování žáka se SVP.

Díky předávání informací se může proces inkluze velmi usnadnit. Předáváním informací se dozvíme věci, které nemusí ten druhý ze své pozice vidět, díky tomu, že si předávají informace o žákovi se SVP mohou napomoci lepšímu průběhu inkluze žáka se SVP. Včas se řeší různé problémy, forma vzdělávání se upravuje tak, aby žákovi se SVP fungovala a ve třídě byla čistá, pozitivní, úspěšná atmosféra.

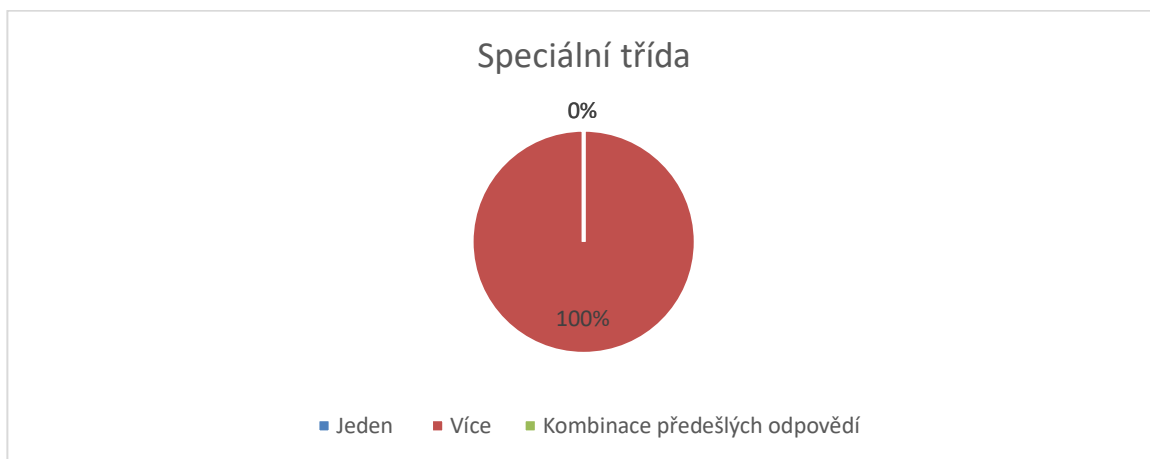
6. Pracujete v hodině s jedním, nebo více žáky se speciálními vzdělávacími potřebami?

Není pravidlem, že asistent pedagoga je napsán pouze na jednoho žáka se SVP. Asistent pedagog může být až pro 4 žáky, na nějakých školách se ale stává, že ve třídě je tolik asistentů pedagoga, kolik je ve třídě žáků se SVP, to se ale bude v lednu 2020 měnit, vyjde novelizace zákona 561/2004 Sb., kde bude napsáno, že ve třídě může být pouze jeden asistent pedagoga a ne více. Ve speciální třídě se nachází pouze žáci se SVP a musí jich být minimálně čtyři.

Graf 11 S kolika žáky pracuje AP v běžné třídě.

V běžných třídách pracují tři AP s jedním žákem se SVP, další dvě AP pracují ve vyučovacích hodinách se dvěma žáky. Dvě AP uvádějí, že pracují někdy s jedním, ale někdy s více žáky, u jedné AP se nachází ve třídě pět žáků s podpůrným opatřením (OP), kterým musí někdy pomoci.

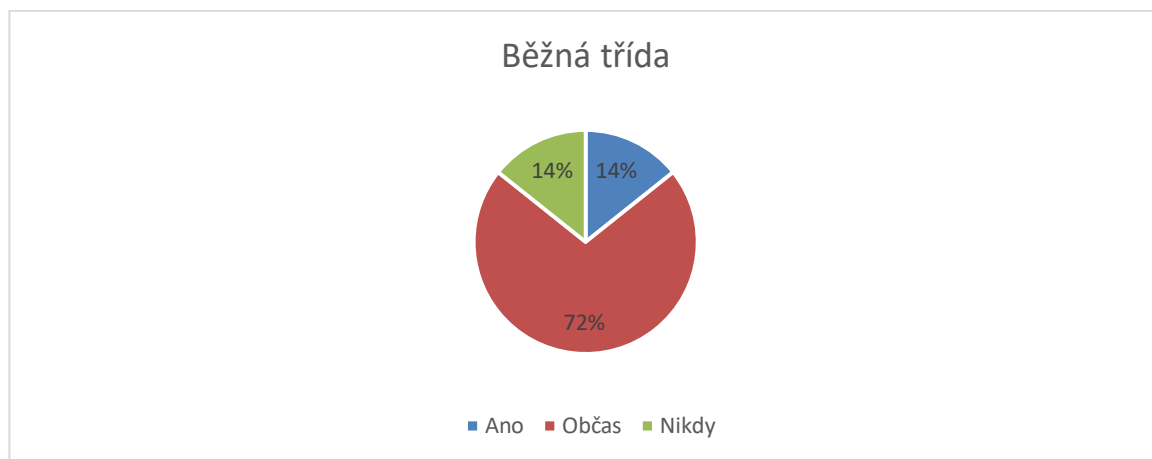
Graf 12 S kolika žáky pracuje AP ve speciální třídě.

Ve speciální třídě se vzdělává 8 dětí. AP pracují v jedné vyučovací hodině s jedním až se třemi žáky. Záleží na předmětu a schopnosti pracovat ve skupině či nikoli. Někdy AP pracuje s více žáky tak, že zadá postupně úkol, který mají splnit a pak dohlíží na správné vypracování úkolu.

Na počtu žáků se SVP, se kterými AP pracuje někdy velmi záleží. Je rozdíl, pokud se věnujete pouze jednomu žákovi, anebo pracujete s větším počtem než s jedním. Když pracujete s jedním žákem, věnujete se pouze jemu a nemusíte od něho odbíhat. Pokud ale pracujete s více žáky, musíte se věnovat všem tak, aby všichni dosáhli co nejlepšího výsledku. Ve speciální třídě se Vám málokdy stane, že pracujete pouze s jedním žákem, na rozdíl od běžných tříd, protože se ve třídě nachází více dětí se SVP, kteří Vás potřebují ke každé činnosti. V běžných třídách se může sice také ve třídě objevit více jak jeden žák se SVP, ale ne ke každé činnosti Vás potřebují.

7. Pracujete v hodině i se žáky intaktními?

Intaktní žák, je takový žák, který nemá speciálně vzdělávací potřeby.

Graf 13 Práce AP v běžné třídě s intaktními žáky.

V běžných třídách se setkáváme častěji s intaktními žáky než se žáky se SVP. Je tedy dost možné, že AP může pracovat i se žáky intaktními, kteří jsou např. pomalejší. AP z našeho průzkumu odpovídali takto. Pět AP občas pracuje nejen se žákem se SVP, ale i s žáky intaktními, jeden asistent nepřijde s intaktními žáky vůbec v hodině do kontaktu. Sedmý AP s intaktními žáky do kontaktu přichází.

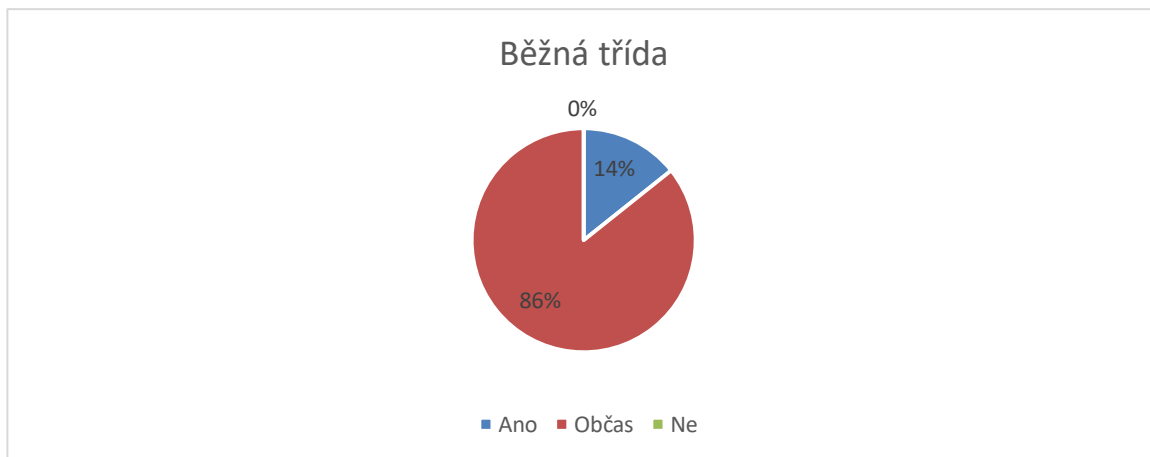

Graf 14 Práce AP ve speciální třídě s intaktními žáky.

Ve speciální třídě se nachází žáci pouze se SVP, tudíž AP nemohou pracovat i s žáky intaktními, pokud do jejich třídy nepřijde někdo na návštěvu, nebo není nějaká akce, kde jsou děti intaktní se žáky ze speciální třídy namíchaný.

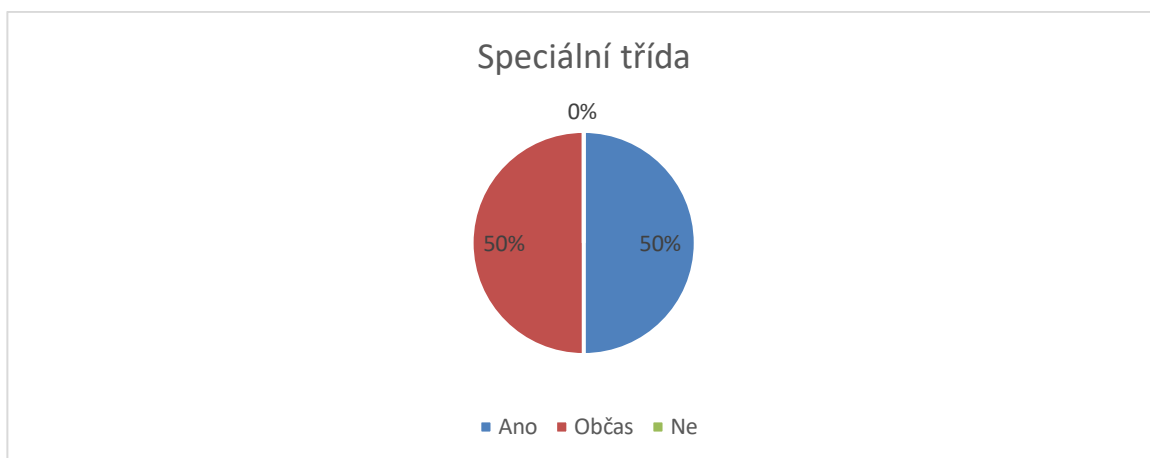
8. Pracujete s žákem, kterému děláte asistenta individuálně?

Individuální práce znamená, že AP s žákem zcela sám a žák pracuje pouze s AP ne se zbytkem třídy, ani učitelem.

Graf 15 Individuální vzdělávání žáka se SVP s AP v běžné třídě.

Pravidelnou individuální práci provádí pouze jeden z AP v běžné třídě. Ostatní AP mají se žákem se SVP individuální práci občas, žáci jí tolik nepotřebují.

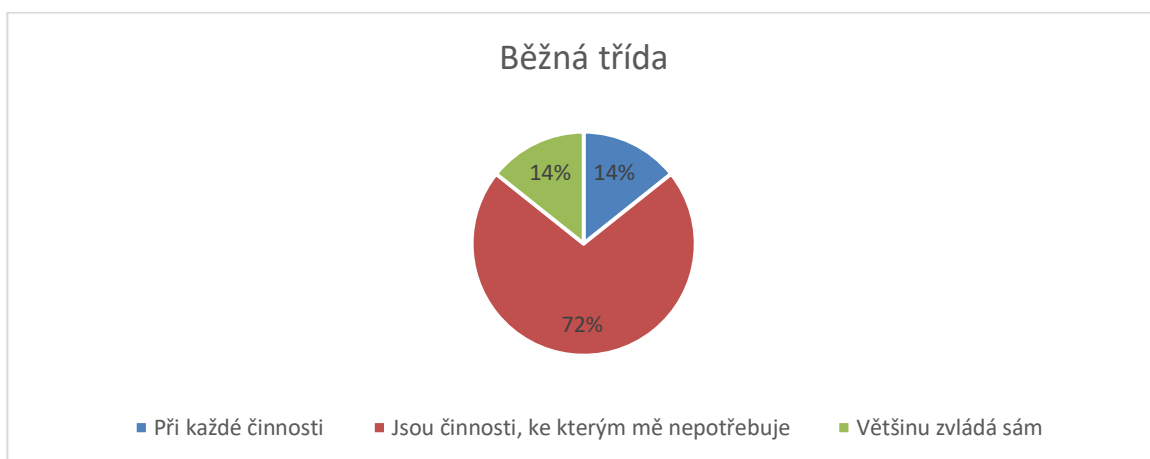
Graf 16 Individuální vzdělávání žáka se SVP s AP ve speciální třídě.

Jedna z AP ve speciální třídě pracuje se žáky individuálně občas. Většinou pracuje s větší skupinou dětí. Druhá AP s dětmi pracuje i individuálně, nejvíce to vyžadují děti s PAS.

Individuální práce je pro žáky jak se SVP, tak intaktní mnohem účinnější, jede se v tempu žáka, vše se mu vysvětluje v průběhu, tak jak potřebuje a na jeho úrovni. Žák se nestresuje tím, že už má někdo hotovo a může se tak plně soustředit po celou dobu.

Individuální práce je lépe proveditelnější v běžné třídě, když žák se SVP může odejít ze třídy s AP se zadanou prací, AP se mu po celou dobu věnuje a ve třídě AP nechybí. Ve speciální třídě už je to složitější. Žák s AP nemůžou jen tak odejít, žáci jsou na prostředí zvyklé a mají zde mnoho pomůcek k výuce. Ve třídě je hluk a neustále se tam někdo pohybuje. AP se sice věnuje žákovi, ale zároveň musí být k dispozici dalším žákům. Je těžší dosáhnout plné soustředěnosti.

9. Vyžaduje žák/žáci Vaši asistenci po celou vyučovací hodinu? Když mluvíme o hlavních předmětech, ne o výchovách?

Graf 17 Práce AP v běžné třídě se žákem se SVP při hlavních předmětech.

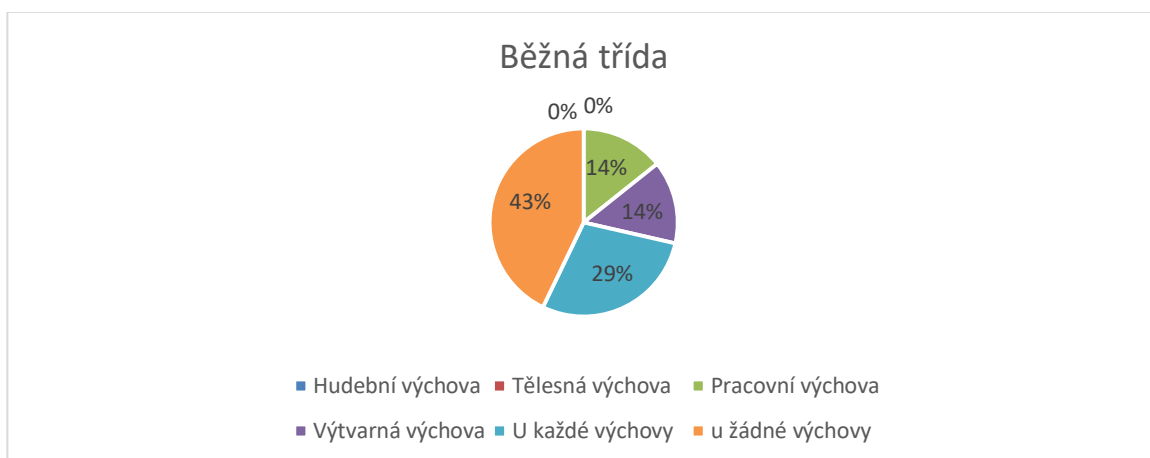
Ve většině případů odpovídaly AP, že existují činnosti, ke kterým je žák se SVP nepotřebuje, jedna uvádí, že její asistence je nutná v každé hodině a další říká, že žák se SVP zvládá většinu sám.

Graf 18 Práce AP ve speciální třídě se žákem se SVP při hlavních předmětech.

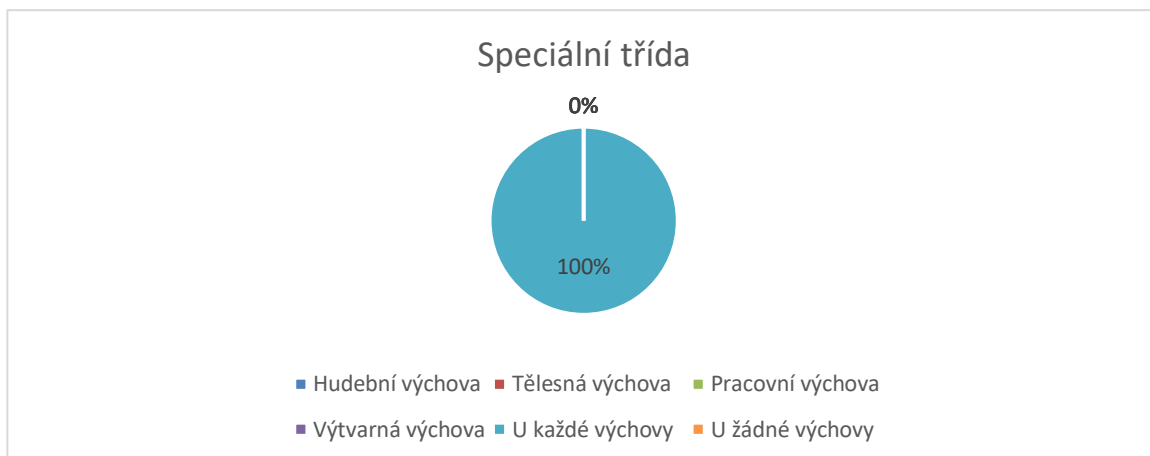
Ve speciální třídě vyžadují žáci se SVP asistenci AP při každé činnosti. Žáci nejsou schopni pracovat samostatně, potřebují neustále dohled AP a učitele, motivovat, a pomoci se soustředit.

10. Asistujete žákům i při hodinách hudební, výtvarné, pracovní, tělesné výchovy?

Graf 19 Práce AP v běžné třídě se žákem se SVP při hodinách výchov.

AP v běžné třídě odpovídaly takto, jedna z AP asistuje někdy u výtvarné výchovy, druhá napomáhá při pracovních činnostech občas. Tři AP uvádějí, že žáci nepotřebují u žádné výchovy, dvě uvádějí, že občas u nějaké výchovy pomáhají, záleží na situaci, či zadaném úkolu.

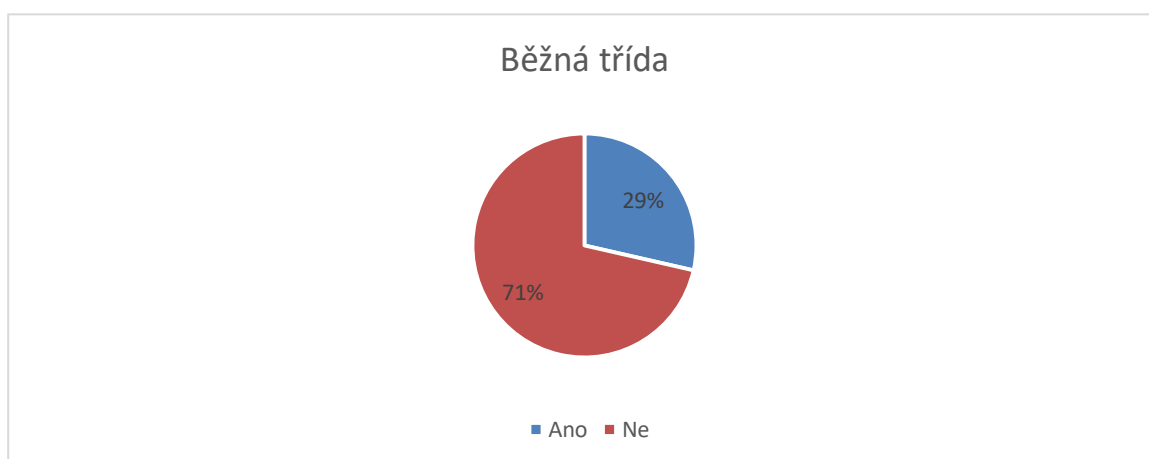

Graf 20 Práce AP ve speciální třídě se žákem se SVP při hodinách výchov.

AP ve speciální třídě musí vždy napomáhat při každé výchově, nejčastěji pomáhají stylem dělání ducha tzn. stojí za žáky a vedou jim ruce, slovně jim říkají postup, co právě dělají, nebo budou dělat.

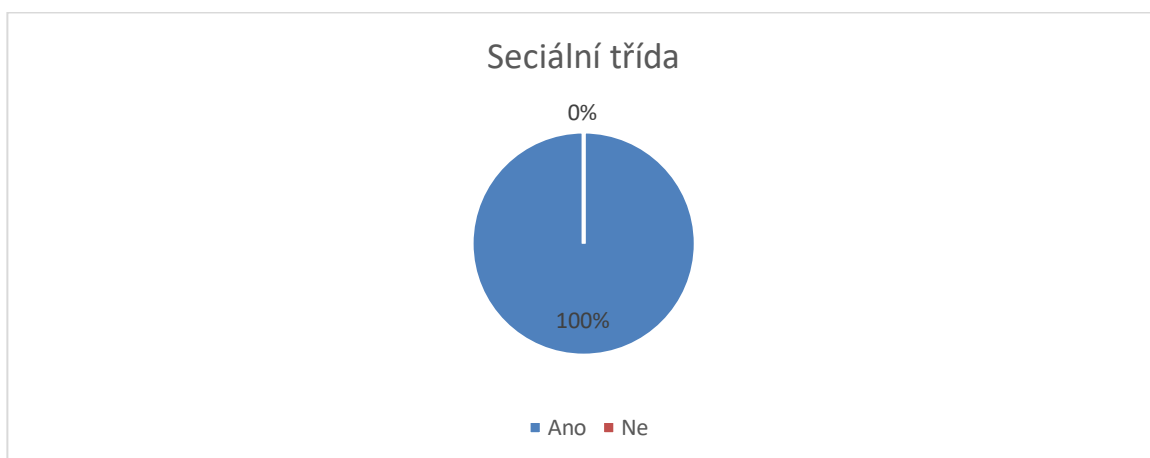
Zde je vidět další rozdíl v práci AP. AP ve speciální třídě je nedílnou součástí každé vyučovací hodiny, musí být vždy nablízku žákům. Není výchova, která by se někdy uskutečnila bez podpory AP. U AP v běžné třídě je tomu jinak, AP nemusí být u žáka se SVP přítomen buďto vůbec anebo jen v určitých situacích, žák většinou zvládá všechno sám, pokud potřebuje pomoci, není to pomoci stylem ducha, ale ukáže se žákovi, jak na zadanou věc a on jí pak zkouší sám, nebo se mu v něčem trochu pomůže, znova vysvětlí, ukáže víc názorných ukázek, nebo se mu poskytne nějaká didaktická pomůcka.

11. Jste se žákem/žáky i o přestávce?

Graf 21 Přítomnost AP v běžné třídě o přestávce.

V běžné třídě tráví pouze dvě AP se žákem se SVP čas i o přestávkách. Je to z důvodu toho, že žáci mají i poruchu v chování. Z toho důvodu je jim doporučena školským zařízením trávení času i o přestávkách. Ostatní AP netráví se žáky se SVP čas o přestávkách.

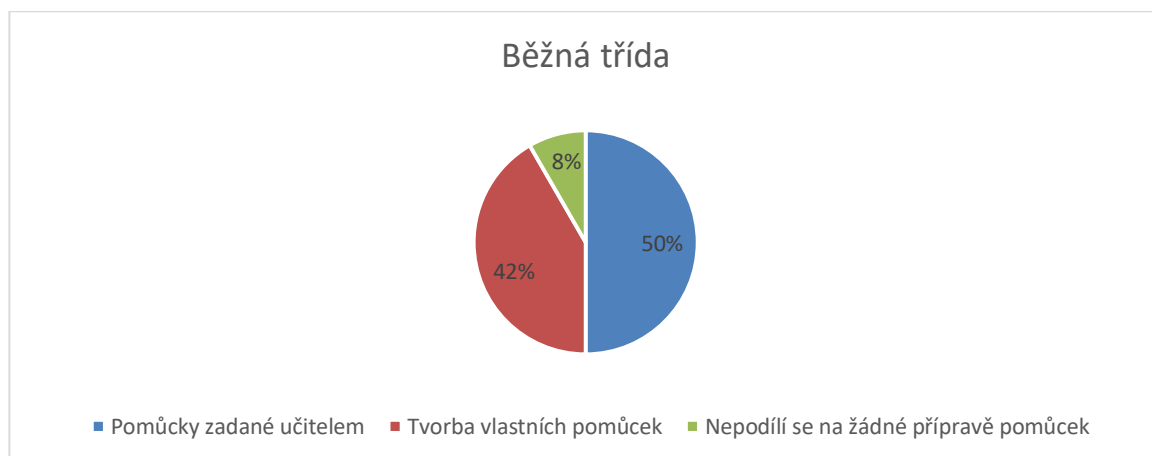
Graf 22 Přítomnost AP ve speciální třídě o přestávce.

Ve speciální třídě tráví AP s dětmi všechnen čas, po který trvá vyučování, tudíž i o přestávkách. S některými žáky dochází i na toalety, kde potřebují dozor, či pomoc od AP, nebo učitele.

Zde je vidět velký rozdíl AP v běžné třídě a ve speciální třídě. AP ve speciální třídě musí být neustále ve třídě, může odběhnout pouze v případě, že je ve třídě přítomen jiný AP nebo učitel. Žáci nesmí zůstat ve třídě nikdy sami, zatímco AP v běžné třídě, když si o přestávce odběhnou a ve třídě není jiný pedagogický dozor, není to problém.

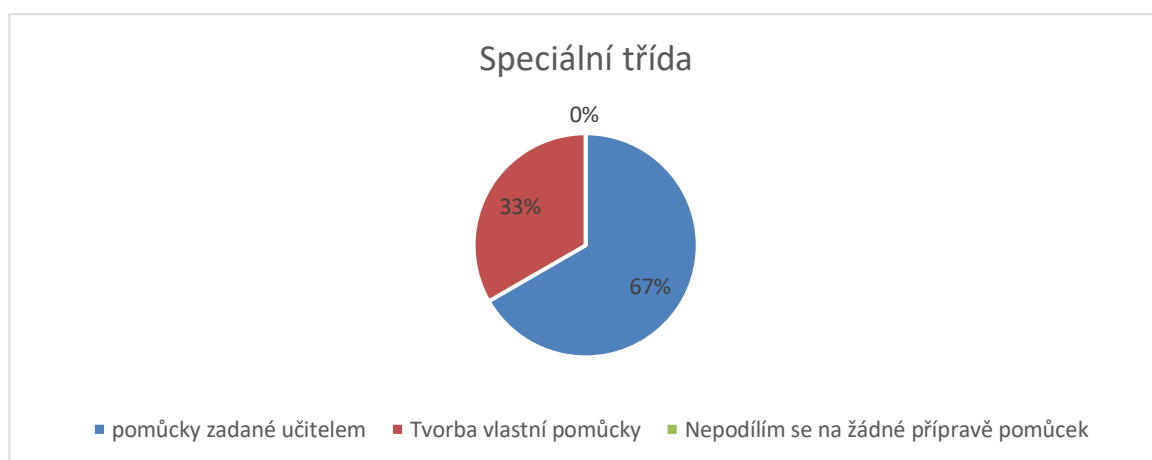
Nově na základní škole zavedli dozory AP na chodbách o přestávce. Každý den má 2 a 3 přestávku dozor na různých chodbách jeden z AP. Celkem má každý AP z běžné třídy dozor 3 dny, kromě jedné AP, která má pouze dva dny z důvodu žáka se SVP, který má i poruchu chování a potřebuje větší dohled AP. Ve speciální třídě mají AP dozor také pouze 2 dny, a to tak, že vždy jedna zůstává jako dozor ve třídě a druhá působí jako dozor na chodbách

12. Připravujete pro žáka/žáky didaktické pomůcky po zadání učitelem, nebo nějaké sami vytváříte?

Graf 23 Podíl AP v běžné třídě na přípravě pomůcek.

Ze sedmi AP v běžné třídě se nepodílí na žádné přípravě pouze jedna AP. Všechny další AP se podílí na přípravě didaktických pomůcek zadané učitelem. Šest AP tvoří také navíc své didaktické pomůcky.

Graf 24 Podíl AP ve speciální třídě na přípravě pomůcek.

Ve speciální třídě připravují didaktické pomůcky zadané obě přítomné AP. Pouze jedna z nich se zabývá i vlastní tvorbou pomůcek.

12a. Kolik času týdně nad tvorbou, či přípravou pomůcek strávíte?

BĚŽNÁ TŘÍDA

Odpověď na tuto otázku byla různorodá, dvě AP uvádějí, že připravují didaktické pomůcky zadané učitelem 2 až 3 hodiny a další 2-3 hodiny nad tvorbou vlastní pomůcky. Dvě AP neuvádějí přesný čas, kolik stráví nad přípravou, uvádějí, že pomůcky tvoří minimálně, záleží, co se zrovna probírá, jedna z nich tvoří pomůcku většinou pouze pro výuku anglického jazyka. Další AP tvoří své pomůcky 3 až 5 hodin, nejvíce času zabere laminování pomůcek, pomůcky zadané učitelem tvoří další 1 až 2 hodiny.

SPECIÁLNÍ TŘÍDA

Zde byli odpovědi velmi různorodé, zatímco jedna z AP tvoří své pomůcky 5 až 10 hodin a dalších 5 až 10 hodin tráví nad přípravou pomůcek zadané učitelem. Druhá AP pracuje pouze 1 až 2 hodiny nad přípravou pomůcek zadané učitelem. Zde je veliký rozdíl v tom, kolik věnuje přípravě pomůcek jedna AP od druhé.

Na to, že ve speciální třídě je příprava pomůcek o hodně více náročnější než v běžné třídě, můžeme si zde všimnout, že i někteří AP v běžné třídě věnují více času přípravě než AP ve speciální třídě.

12b. Kdy připravujete zadané didaktické pomůcky?

BĚŽNÁ TŘÍDA

Pouze dvě asistentky nemají ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost, ale pouze přímou pedagogickou činnost, učitel jim však umožňuje přípravu zadané didaktické pomůcky tvořit během přímé pedagogické činnosti. Zbylé čtyři AP mají ve smlouvě jak přímou, tak nepřímou pedagogickou činnost. I přesto mají všechny AP možnost tvořit pomůcky v přímé pedagogické činnosti, tři z nich tvoří pomůcky i ve své nepřímé pedagogické činnosti. Všechny tyto čtyři AP zároveň tvoří pomůcky i ve svém volném čase, jedna i o přestávkách.

SPECIÁLNÍ TŘÍDA

Ani jedna z AP nemá ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost. Příprava pomůcek probíhá u obou AP většinou o přestávkách, zároveň jedna z nich dělá pomůcky ve svém volném čase a druhá připravuje pomůcky v přímé pedagogické činnosti.

Zde je veliký rozdíl v tom, že ani jeden AP ve speciální třídě nemá ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost, a musí tak připravovat pomůcky o přestávce, ve volném čase, anebo si najít čas v přímé pedagogické činnosti. AP v běžné třídě mají většinou ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost, kde mají možnost dané pomůcky tvořit, není u nich však těžké si najít i čas při přímé pedagogické činnosti, kdy jim učitel umožní uskutečňovat přípravu pomůcek. AP ve speciální třídě díky velkému množství připravovaných pomůcek, by měli mít ve smlouvě i nepřímou pedagogickou činnost a nemuseli k tomu využívat svůj volný čas, který může sloužit k odpočinku a čerpání nové energie pro práci s dětmi.

12c. Kdy připravujete Vámi tvořené didaktické pomůcky?

BĚŽNÁ TŘÍDA

Tvorbu vlastní didaktické pomůcky dělá pět asistentů, pouze jeden z nich nemá ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost a tvorbu vlastních pomůcek tvoří ve svém volném čase. Ostatní mají ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost, ne všichni ji však využívají. Dvě využívají možnosti tvořit pomůcky v přímé pedagogické činnosti, zároveň ale tvoří pomůcky také ve svém volném čase. Další AP využívá k tvorbě pomůcek nepřímou pedagogickou činnost a svůj volný čas. Poslední AP ke tvoření pomůcek využívá jak svou přímou, tak nepřímou pedagogickou činnost, přestávky a svůj volný čas.

SPECIÁLNÍ TŘÍDA

Tvoření vlastních didaktických pomůcek se věnuje ve speciální třídě pouze jeden AP, který tvorbu svých vlastních pomůcek provádí ve svém volném čase, nebo o přestávkách

Zde je veliký rozdíl v tom, že ani jeden AP ve speciální třídě nemá ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost, a musí tak připravovat pomůcky o přestávce, ve volném čase, anebo si najít čas v přímé pedagogické činnosti. AP v běžné třídě mají většinou ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost, kde mají možnost dané pomůcky tvořit, není u

nich však těžké si najít i čas při přímé pedagogické činnosti, kdy jim učitel umožní uskutečňovat přípravu pomůcek. AP ve speciální třídě díky velkému množství připravovaných pomůcek, by měli mít ve smlouvě i nepřímou pedagogickou činnost a nemuseli k tomu využívat svůj volný čas, který může sloužit k odpočinku a čerpání nové energie pro práci s dětmi.

13. Spolupracujete při své práci se speciálním pedagogem, výchovným poradcem, metodikem prevence, psychologem?

Zde uvádí sedm AP spolupráci se speciálním pedagogem. AP v běžné třídě se speciálním pedagogem konzultují většinou když si neví rady s chováním žáka se SVP, když dítě nechce pracovat poradí jim vždy, jak dítě namotivovat a jakému chování se má vyvarovat. Dochází kvůli vyměňování poznatků, zkušeností, nebo didaktických pomůcek. Chodí za speciálním pedagogem řešit, zda se v určitých situacích zachovali správně, vyhledávají u něho inspiraci, nebo s ním projednávají situace, které byli pro AP nečekané. AP ve speciální třídě, jelikož speciální pedagog je zároveň jejich třídní učitel, uvádějí, že se speciálním pedagogem konzultují výrobu pomůcek pro žáky, nápady, které AP přináší, obsah a metodu vzdělávání, problémy v chování.

Všichni AP, kteří uvedli, že spolupracují se speciálním pedagogem se shodují na tom, že konzultace a pomoc od speciálního pedagoga jim pomáhá a jeho rady jsou přínosem, na AP se obracejí opakovaně, vždy je jim poskytnuta potřebná pomoc, či konzultace.

Se speciálním pedagogem podle odpovědí vycházejí skoro všechny AP velmi dobře a rozumí si, pouze ve dvou případech je uváděno, že se speciálním pedagogem vycházejí většinou dobře.

Ve dvou případech je odpovězeno, že nepotřebují spolupráci se speciálním pedagogem, výchovným poradcem, metodikem prevence ani psychologem.

Na školách, kde AP působí, je dobré vědět, že se na škole vyskytují lidé, kteří v dané situaci dokáží pomoci, když už ani třídní učitel si neví rady. Někteří učitelé nemají vystudovanou speciální pedagogiku, a tak je některé situace mohou vyvést z míry. V tu chvíli je dobré vědět, že je na škole nějaká další osoba, která se v této oblasti pohybuje a dokáže poradit, vyslechnout, nebo probrat různé situace, pomoci, aby daná situace už vícrát

nenastala. Každý z nás se učíme celý život, proto je zapotřebí se neustále vzdělávat. AP a nejen oni, ale i učitelé k tomu mohou využít výše zmíněné odborníky.

14. Jaký vztah máte s vedením školy?

Vztah s vedením školy mají všechny AP stejný. Vedení školy bere AP jako součást pedagogického sboru, bere je s sebou na školení a přistupuje k nim s úctou. Váží si jejich práce, kterou na dané škole dělají. AP nemají strach přijít s jakýmkoliv problémem, vedení školy problémy řeší na úrovni. Na vedení školy se mohou podle jejich odpovědí vždy spolehnout. S negativní zkušeností se žádná z AP zatím nesetkala.

15. Jak vycházíte s rodiči dítěte/děti u kterého jste jako asistent pedagoga?

Na tuto otázku odpovídalo pouze 8 AP, a to z toho důvodu, že jedna asistentka v běžné třídě je na škole měsíc a s rodiči neměla ještě možnost více komunikovat kromě dne, kdy se seznamovali, seznámení trvalo okolo 10 minut, a to pouze s maminkou žáka se SVP. Žák chodil do školy pouhý týden a poté onemocněl.

Pět AP uvádí, že s rodiči vychází kladně, dvě asistentky s rodiči vůbec nepřicházejí do kontaktu. Osmá AP pracuje v běžné třídě se dvěma žáky se SVP, uvádí, že s rodiči jednoho žáka vychází kladně, u druhého žáka s rodiči nepřichází vůbec do kontaktu.

Vztah AP s rodiči je velmi důležitý pro následný vztah AP s žákem se SVP, pokud si nebudou rodiče s AP rozumět, může to mít negativní vliv na vztah mezi AP a žákem.

16. Jak komunikujete s rodiči dítěte/děti, u kterého jste jako asistent pedagoga?

I u této otázky odpovídalo pouze 8 AP ze stejného důvodu, jako u výše uvedené otázky. S rodiči komunikují jen když je potřeba tři AP, a to v případě, že je k tomu vyzve a je u rozhovoru přítomen třídní učitel. Dvě AP s rodiči nekomunikují vůbec. Jediná AP pravidelně hovoří s rodiči žáka se SVP, uvádí, že hovoří s rodiči jak sama, tak za přítomnosti pedagoga. Dvě asistentky pedagoga hovoří s rodiči žáků se SVP samy.

Komunikace s rodiči je velice důležitá věc, slouží k předávání informací o žákovi a spolupráci mezi AP, rodičem a učitelem. Co by ale nemělo často nastávat je komunikace bez třídního učitele. AP je sice dalším pedagogem ve třídě a měl by mít autoritu. Ale i přesto hlavní slovo ve třídě by měl mít stále třídní pedagog. Třídní učitel je ten, kdo má v pracovní

náplni komunikaci a předávání informací rodičům žáka, a to i v případě žáka se SVP. AP nemá ve své náplni práci předávání informací rodičům, pokud tím není vyzván třídním učitelem. Některé rozhovory s rodiči by nemuseli mít kladný ohlas a mohlo by se poškodit jméno AP, nemusí tomu být však stejně v každé situaci.

17. Vidíte smysl ve své práci, kterou vykonáváte?

Smysl ve své práci vidí osm z devíti AP. Jedna AP si není jistá smyslem její práce a v dotazníku zakroužkovala odpověď neví.

U AP je podle mého názoru zapotřebí, aby AP viděla smysl ve své práci. Když uvidí smysl ve své práci, bude je práce bavit a naplňovat a na žáky se SVP to bude přenášet pozitivní energii a napomáhat k co nejlepšímu výsledku inkluze žáka se SVP. Na druhou stranu je to práce velmi fyzicky i psychicky náročná, a ne každý musí najít ten smysl práce hned. Někdy to chvíli trvá, než začne smysl vidět. Od toho jsou ve škole učitelé, aby dodávala AP pocit, že jejich práce má smysl a je odváděná dobře, ne že je ve třídě zbytečný, navíc, nebo k ničemu.

5.1 Práce AP ve speciální třídě očima AP v běžné třídě

„Práce ve třídě by byla mnohem náročnější.“

„Pracuji v obou třídách. Práce v nich je dost rozdílná, neboť ve speciální třídě potřebuje asistenci většina dětí a v mnohem větším rozsahu.“

„Práce ve speciální třídě je náročnější, děti ve speciální třídě mají kolem sebe čistou, pozitivní energii.“

„Působím v obou zmíněných třídách. Práce ve speciální třídě je o dost náročnější. Děti je tam podstatně více a mají různé potřeby.“

„Práce ve speciální třídě by pro mě byla složitá v tom, že je mi těch dětí líto a je náročné některé nasměrovat k dané činnosti.“

„Je zapotřebí více trpělivosti a shovívavosti. Častější příprava pomůcek (jejich výroba např.). Různorodé handicap, tudíž různorodá práce, různorodé zkušenosti, větší uplatnění. AP musí mít více odvahy, více smysluplnosti. Větší vydání sil, více práce, emocí, tzn. Vydání se ze sil jak fyzicky, tak psychicky. Silnější uvědomění, že každá lidská bytost

je hodna úcty a má svou lidskou důstojnost. Větší pokora a úcta k lidem, kteří si vybrali práci s dětmi s postižením)“

„Děti ve speciální třídě vás vždy rády vidí a vždy jste užitečná. Samozřejmě je to náročnější na psychiku, ale myslím si, že člověka to víc naplňuje. Když pracujete s dítětem s nějakým postižením, a to splní úkol, máte radost za něj. Ne že by tomu tak nebylo i v běžné třídě, ale tady vidíte, že tu radost má i ten žák.“

5.2 Práce AP v běžné třídě očima AP ve speciální třídě

„Dítě v běžné třídě pracuje více samostatně. Smyslem (cílem) práce s dítětem v běžné třídě je jeho plná samostatnost. Pracovala bych s 1. dítětem, případně dle potřeby a zadání učitele poskytovala podporu dalším dětem.“

„Během výuky pracuji převážně s 1. žákem. Není nutné sedět u něho v lavici. Nedělám „ducha“. Odpadá těsné vedení při všech činnostech. Není nutné dohlížet a být se žákem na WC o přestávkách, při obědě u stolu, S žákem připravíme denní rozvrh před výukou + pomůcky na jednotlivé předměty. Od začátku školního roku žáka učím tyto rozvrhy a pomůcky důsledně připravovat. Při plnění úkolů zadaných učitelem nezasahuji do práce žáka, sleduji jeho koncentraci. V případě potřeby a na předem domluvený signál se žákem pracuji na dokončení úkolu. Podílím se na přípravě na vyučování s učitelem. Předáváme si informace o žákovi a jeho zvládnutí učiva v dané hodině. Důležitá je vzájemná úcta a respekt mezi AP a žákem i s učiteli a ostatními žáky.“

6 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ A DISKUZE

Zjistili jsme, že většina AP má výborné vztahy se svými třídními učiteli, a to nejen pracovní, bohužel se na škole ale vyskytují AP, kteří s třídním učitelem vychází, ale ne vždy souhlasí s jeho názory, nebo chováním.

Otázkou vztahu mezi učitelem a AP se zabývá také výzkum Růžičky, Smolíkové, Flekačové, Baslerové a kol. (2019). Nejčastější se vyskytovala odpověď, že mezi AP a učitelem je vztah přátelský (bezproblémový), dalším vztahem je vztah partnerský s odstupem, do této roviny vztahů AP ani učitel nevzášejí do komunikace osobní záležitosti, které spolu probírají. Rovina toho vztahu není posunuta dál než profesně. V menší míře se vyskytuje vztah profesně problémový. Díky analýze vyplynulo, že tady působí faktor dominantního postavení učitele, a to ve smyslu nadřazenosti nad AP kvůli jeho nízkého dosaženého vzdělávání.

Naše šetření dále zjistilo, že AP na škole jsou ochotní, milí, vlídní, rádi pomůžou. Ne všichni jsou však spokojeni se svou prací, jedna z AP neví, zda má její práce smysl, ostatní AP smysl ve své práci vidí, a připadá si zbytečná, práce jí nenaplnuje tak, jak očekávala. Největší překvapením ale byla jedna z AP ve speciální třídě. AP je docela často negativně naladěná a neustále řeší své problémy, při své práci neumí 100% pracovat se všemi žáky. Je dost často nemocná a mluví s rodiči za zády a někdy proti ostatním kolegům, nemůžeme ale říci, zda je to úmyslně anebo nevědomé. Ve speciální třídě díky tomu nepanuje vždy úplně klidná, harmonická spolupráce, což může škodit psychickému zdraví, jak samostatných pedagogů a AP ve třídě, tak dětem. Vše se ale snaží mezi sebou řešit a hledat způsob, jak se příště různým konfliktům vyhnout, AP však těžko snáší kritiku a řešení konfliktů vede často k jejím absencím ve škole.

Přípravu na vyučování hodnotí následovně. AP v běžné třídě se připravují na hodinu opakování anglického jazyka, poznámkami z hodin anebo vyhledávání vhodných forem výuky daného téma, AP ve speciální třídě se připravuje takovým stylem, že vymýšlí nové pomůcky, vyhledává různé recepty, nebo výrobky na různé výstavy, nebo na vyzdobení třídy.

Zajímalo nás také, zda na škole funguje zpětná vazba mezi AP a pedagogem. Třídní učitel dopadl lépe jak ostatní pedagogové. U třídního učitelem probíhá zpětná vazba až na

dvě výjimky, kdy v jednom případě neprobíhá vůbec a v druhém občas, pokaždé. Ostatní pedagogové podle průzkumu zpětnou vazbu poskytují také, ale bohužel ne všichni, na škole se najdou i takový učitelé, kteří zpětnou vazbu AP nepodají. S třídními učiteli funguje podle výsledku dotazníků i předávání informací o žákovi, většina si je podává pravidelně, někteří jen když je potřeba, ale na škole se nestává, že by si informace nepředávali vůbec.

Růžička, Smolíková, Flekačová, Baslerová a kol. (2019) prováděla výzkum, kde se zabývá také otázkou zpětné vazby mezi AP a učitelem. Jejich výzkum uvádí, že učitel si s AP předává zpětnou vazbu převážně ústní formou. Někdy se objevuje i prostřednictvím emailu, nebo písemného formy. Někteří AP hodnotí pozitivně vzájemnou pochvalu, naopak některým AP vzájemná pochvala chybí, obsahem zpětné vazby se stávají problémy, které je třeba řešit, např. se žáky.

Velký rozdíl, který nám průzkum ukázal byl v počtu žáků se SVP, se kterými AP pracuje, zatímco AP v běžné třídě pracuje s jedním nebo dvěma dětmi stejného věku a se stejným vyučovacím předmětem, AP ve speciální třídě pracuje zároveň i se čtyřmi žáky s věkovým rozdílem, kdy každý z nich má i třeba jiný předmět.

Dalším větší rozdíl se objevil u otázky, kdy se ptáme na to, zda jsou AP se žáky i o přestávce, a jestli pracují se žáky každou hodinu, nebo jsou hodiny, kde je žák se SVP nevyžaduje. AP ve speciální třídě tráví s žáky celý vyučovací den, a to i včetně přestávek, oběda a u některých dělají dohled i na záchod. Ve vyučovacích hodinách žáci se SVP vyžadují neustálou pomoc od AP, a to i v hodinách výtvarné, pracovní, hudební a tělesné výchovy. AP v běžných třídách s žákem přestávky netráví, pokud nemá doporučení od ŠPZ, nevyžadují ani jejich pomoc ve všech vyučovacích hodinách, vyžadují je především v hlavních předmětech, jako je např. český jazyk, matematika, anglický jazyk, humanitní vědy, ... v hodinách výchov je ve většině případů nepotřebují, záleží na momentální situaci a schopnosti žáka se SVP. AP v běžné třídě může pomáhat i dětem intaktním, pokud ho o to poprosí pedagog a žák se SVP nebude vyžadovat jeho pozornost. AP ve speciální třídě se s intaktními žáky většinou nesetkávají, pouze při nějaké akci školy, nebo při zastupování jiného AP v běžné třídě.

Nejdůležitější část dotazníku a cílem naší bakalářské práce byla část, kdy jsme porovnávali práci AP v běžné třídě a ve speciální třídě. Pokud by se porovnávalo pouze s jedním AP ve speciální třídě, mohli bychom tvrdit, že v přípravě pomůcek AP ve speciální

třídě vykonává více práce než AP v běžné třídě. Druhý AP ve speciální třídě naopak stráví méně času nad vytvářením pomůcek než jiný AP v běžné třídě. AP ve speciální třídě vytváří pomůcky častěji, a to z toho důvodu, že ve třídě je více žáků se SVP a všichni z nich nějakou pomůcku vyžadují. AP v běžné třídě nemá tolik příležitostí na to vytvářet pomůcky, jelikož žák je pouze jeden nebo dva a didaktické pomůcky nemusí vždy vyžadovat, stačí jim pouze dohled nad vykonávanou prací. Ve speciální třídě AP má také větší prostor pro kreativitu pro vytváření svých pomůcek, žáci pracují individuálně s AP, tedy když si AP s učitelem připravují výuku na následující den, AP si může k danému tématu vytvořit vlastní pomůcku. U AP v běžné třídě to není tak jednoduché. Cílem u žáka se SVP v běžné třídě je úplná samostatnost, to znamená, že se žák se SVP vede k tomu, aby AP zasahoval co nejméně a žák pracoval v kolektivu sám, chceme, aby žák dával pozor a poslouchal učitele a v hodinách s ním komunikoval, není zde tedy tolik prostoru proto, aby spolu AP se žákem se SVP pracoval individuálně mimo třídu. Vytváří proto pouze pomůcky, které jsou určeny ke zjednodušení výuky a samostatnosti žáka se SVP.

Také jsme se ptali, zda využívají nějaké spolupráce s výchovným poradcem, metodikem prevence, speciálním pedagogem nebo psychologem. Kromě dvou AP, kteří nevyužívají žádnou spolupráci, ostatní využívají spolupráci se speciálním pedagogem, a to z důvodu konzultace o chování žáka, jak namotivovat žáka se SVP k práci, zda využívají vhodné formy výuky s dítětem. Využívají spolupráci i k řešení vzniklých situací a následné postupy. Vztah se speciálním pedagogem mají všichni kladný a jeho spolupráce jim napomáhá. Žádnou jinou spolupráci AP neuvádějí.

Podobnou otázku použili ve svém výzkumu také Růžička, Smolíková, Flekačová, Baslerová a kol. (2019). Ve výzkumu prováděný uvedenými autory, zhruba pětina AP uvádí, že nedostává žádnou podporu od pracovníků školského poradenského pracoviště (ŠPP). Většina účastníků výzkumu uvádí, že podporu dostává pouze na základě vlastní žádosti. Méně, než jedna pětina AP říká, že součástí jejich práce je soustavná a pravidelná metodická podpora ŠPP.

AP uvádějí že mají i kladný vztah s vedením školy, mohou se na ně kdykoliv a s čímkoliv obrátit a vedení školy s nimi danou věc řeší. Vedení školy bere AP jako další pedagogické pracovníky a jejich práce si cení.

Komunikaci s rodiči AP hodnotí kladně, až na dvě AP, které s rodiči nekomunikují. Většinou AP s rodiči komunikují za přítomnosti pedagoga, nebo když je k tomu pedagog vyzve, někteří AP s rodiči komunikují sami bez přítomnosti pedagoga.

Na závěr jsme se ptali AP v běžné třídě, jak si představují svou práci jako AP ve speciální třídě a AP ve speciální třídě naopak. Všichni AP v běžné třídě se shodli na tom, že AP ve speciální třídě je psychicky i fyzicky náročnější, někteří dokonce uvádějí, že vidí větší smysl práce AP ve speciální třídě. AP ve speciální třídě se shodují v tom, že nejdůležitější prací AP v běžné třídě je dosáhnout úplné samostatnosti žáka.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce je porovnat práci AP v běžné třídě a ve speciální třídě. Zaměřili jsme se ale také na vztahy mezi učiteli a AP a komunikaci s vedením školy a rodiči.

Ještě, než jsme se věnovali samotnému průzkumu, vysvětlili jsme si, kdo je to žák se SVP, vysvětlili si pojem inkluze, integrace a inkluzivní vzdělávání. Dále jsme si uvedli, kde se žák se SVP může vzdělávat a na závěr si uvedli školská poradenská zařízení, která napomáhají v inkluzi žáka se SVP, mezi které patří PPP, SPC. Celá druhá část se věnovala AP, řekli jsme si, kde je legislativně ukotven a jaké jsou požadavky na vzdělání AP. Uvedli jsme si osobnostní předpoklady a kompetence AP, dále pak platové hodnocení AP a jeho náplň práce. Závěr této části jsme věnovali komunikaci AP s vedením školy, učiteli a rodiči.

Praktickou část jsme věnovali výsledkům našeho šetření a pozorování. Průzkum nám prokázal výborný vztah mezi AP a vedením školy a zároveň s většinou učitelů. Na škole se objevuje více učitelů, které AP uznávají jako rovnocenné kolegy, jen pár učitelů AP za rovnocenné partnery v práci nepovažuje. Ten samý výsledek vyšel i u předávání informací a zpětné vazbě.

Hlavní část šetření, tedy odpovědi na náplň práce AP v běžné třídě a ve speciální třídě, prokázaly, že jejich práce se ve většině věcí liší. Největším rozdílem jejich práce je takový, že zatímco AP v běžné třídě se snaží o úplnou samostatnost žáka, AP ve speciální třídě se snaží o co největší samostatnost žáka, tudíž žák se SVP v běžné třídě AP nepotřebuje u každé své činnosti, zatímco žák se SVP ve speciální třídě, vyžaduje dohled nad každou svou vykonávanou prací. Další velký rozdíl spočívá v trávení času se žáky se SVP, AP v běžné třídě nemusí být se žáky se SVP o hodinách výchov a ani o přestávce (pokud nemají tedy poruchu chování), a v žádném případě nedělají žákům doprovod na WC, za to AP ve speciální třídě tráví se žáky se SVP celou dobu, kdy probíhá vyučování, tudíž je s nimi každou hodinu i o hodinách výchov, o přestávkách, doprovází je na záchod a dochází s nimi i na oběd. Rozdíl v práci se také objevil u otázek, s jakým počtem žáků AP pracují, AP ve speciální třídě pracují naráz třeba i se čtyřmi žáky a každý z nich probírá jinou látku, AP v běžné třídě pracuje max. s 1 až 2 žáky, přičemž oba probírají jedno a to samé.

Zajímavé odpovědi vyšli u otázek, kdy jsme se ptali na přípravu a tvorbu pomůcek, zatímco jedna AP ve speciální třídě stráví nad pomůckami o hodně více času než AP v běžné třídě, druhá AP ve speciální třídě stráví na přípravou, či tvorbou pomůcek méně času než AP v běžné třídě. Je to z toho důvodu, že jedna AP se věnuje hodně tvorbě svých pomůcek + přípravou pomůcek zadané učitel, druhá AP tvoří pouze zadané pomůcky učitelem, žádné vlastní netvoří.

Můžeme tedy cíl práce považovat za splnění, protože nám sám průzkum pomohl vyzjistit rozdíl náplně práce AP v běžné třídě a ve speciální třídě na vybrané škole. Nemůžeme tak tvrdit, že je to stejně i na jiných školách, ale na škole, kde probíhalo šetření můžeme říct, že se náplň AP v určitých věcech liší.

AP v běžné třídě uvádějí, že práce AP ve speciální třídě je mnohem fyzicky i psychicky náročnější. To určitě pravda je, vzhledem k postižení dětí, ale na druhou stranu i práce AP v běžné třídě není jednoduchá a je také fyzicky i psychicky náročná.

AP jsou podle mého názoru málo finančně ohodnocení, na to, jakou práci vykonávají. Většinou nemají plné úvazky a patří do nejnižší platové třídy. Myslím, že by se měla tato věc do budoucna řešit, pokud chceme v ČR udržet inkluzi, jelikož si tuto práci nemůže většina lidí kvůli mále finanční odměně dovolit, a nebo si musí k práci AP hledat ještě druhou práci, aby byla rodina zabezpečena.

SEZNAM LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ

BAZALOVÁ, Barbora. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v zemích Evropské unie a v dalších vybraných zemích. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-3971-X.

BINTINGER, Gitta. Einführung in eine inklusive Didaktik. In: WILHELM Marianne, Gitta. BINTINGER a Harald. EICHELBERGER, u. a. Eine Schule für dich und mich! Innsbruck: Studien Verlag, 2002.

FERJENČÍK, Ján. Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-367-6.

GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3179-6.

HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]. Praha: Grada, 2010. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3070-7.

JESENSKÝ, Ján. Kontrapunktů integrace zdravotně postižených. Praha: Karolinum, 1995. Folia paedagogica specialis. ISBN 80-718-4030-0.

KENDÍKOVÁ, Jitka. Vademecum asistenta pedagoga: [teorie a praxe]. Praha: Pasparta, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-88163-12-1.

LEBEER, Jo, ed. Programy pro rozvoj myšlení dětí s odchylkami vývoje: podpora začleňování znevýhodněných dětí do běžného vzdělávání. Praha: Portál, 2006. Speciální pedagogika (Portál). ISBN 80-736-7103-4.

MORÁVKOVÁ VEJROCHOVÁ, Monika. Standard práce asistenta pedagoga. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4722-3.

MRÁZOVÁ, Eva. Vybrané kapitoly ze speciální pedagogiky. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-704-4635-8.

RŮŽIČKA, Michal, Monika SMOLÍKOVÁ, Lucie FLEKAČOVÁ a Pavlína BASLEROVÁ. Učitel a asistent ve společném vzdělávání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. ISBN 978-80-244-5499-3.

Sborník z konference Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014-. ISBN 978-80-244-47-49-0.

ŠVAMBERK ŠAUEROVÁ, Markéta, Klára ŠPAČKOVÁ a Eva NECHLEBOVÁ. Speciální pedagogika v praxi: [komplexní péče o děti se SPUCH]. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4369-1.

TANNENBERGEROVÁ, Monika. Průvodce školní inkluzí, aneb, Jak vypadá kvalitní základní škola současnosti?. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-008-1.

VALENTA, Milan a Petr PETRÁŠ. Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s mentálním postižením. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. Edice pedagogické literatury. ISBN 978-80-244-3380-6.

WALTEROVÁ, Eliška. Úloha školy v rozvoji vzdělanosti: [teorie a praxe]. Brno: Paido, 2004. Pedagogika (Grada). ISBN 80-731-5083-2.

ŽAMPACHOVÁ, Zuzana a Věra ČADILOVÁ. Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s poruchami autistického spektra. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3377-6.

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. 561/2004 Sb. Školský zákon [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů v aktuálním znění. 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Vyhláška č. 27/2016 Sb. Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných v aktuálním znění. 27/2016 Sb. Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27/zneni-20181101>

Nářízení vlády č. 75/2005 Sb. Nářízení vlády o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků. 75/2005 Sb. Nářízení vlády o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-75>

Vyhláška č. 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>

Nářízení vlády č. 341/2017 Sb. Nářízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. 341/2017 Sb. Nářízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-341>

Nářízení vlády č. 222/2010 Sb. Nářízení vlády o katalogu prací ve veřejných službách a správě. 222/2010 Sb. Nářízení vlády o katalogu prací ve veřejných službách a správě [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-222>

SEZNAM ZKRATEK

AP – asistent pedagoga

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

SPC – speciálně pedagogické centrum

SVP – speciálně vzdělávací potřeby

ŠPZ – školské poradenské zařízení

IVP – individuálně vzdělávací plán

PAS – poruchy autistického spektra

PO – podpůrné opatření

ŠPP – školské poradenské pracoviště

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Podíl AP na vyučování v běžné třídě.	37
Graf 2 Podíl AP na vyučování ve speciální třídě.	37
Graf 3 Příprava AP na vyučování v běžné třídě.	38
Graf 4 Příprava AP na vyučování ve speciální třídě.	39
Graf 5 Zpětná vazba třídního učitele k AP v běžné třídě.	40
Graf 6 Zpětná vazba třídního učitele k AP ve speciální třídě.	40
Graf 7 Zpětná vazba pedagogů AP v běžné třídě.	41
Graf 8 Zpětná vazba pedagogů AP ve speciální třídě.	41
Graf 9 Předávání informací o žákovi se SVP mezi učitelem a AP v běžné třídě.	42
Graf 10 Předávání informací o žákovi se SVP mezi učitelem a AP ve speciální třídě.	42
Graf 11 S kolika žáky pracuje AP v běžné třídě.	43
Graf 12 S kolika žáky pracuje AP ve speciální třídě.	44
Graf 13 Práce AP v běžné třídě s intaktními žáky.	45
Graf 14 Práce AP ve speciální třídě s intaktními žáky.	45
Graf 15 Individuální vzdělávání žáka se SVP s AP v běžné třídě.	46
Graf 16 Individuální vzdělávání žáka se SVP s AP ve speciální třídě.	46
Graf 17 Práce AP v běžné třídě se žákem se SVP při hlavních předmětech.	47
Graf 18 Práce AP ve speciální třídě se žákem se SVP při hlavních předmětech.	48
Graf 19 Práce AP v běžné třídě se žákem se SVP při hodinách výchov.	48
Graf 20 Práce AP ve speciální třídě se žákem se SVP při hodinách výchov.	49

Graf 21 Přítomnost AP v běžné třídě o přestávce.	49
Graf 22 Přítomnost AP ve speciální třídě o přestávce.	50
Graf 23 Podíl AP v běžné třídě na přípravě pomůcek.	51
Graf 24 Podíl AP ve speciální třídě na přípravě pomůcek.	51

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Obsahové oblasti komunikace ve vztahu učitel a AP, dostupné z:
<https://skoly-orp-cb.eu/wp-content/uploads/2016/06/Standard-pr%C3%A1ce-AP.pdf> 25

Obrázek 2 Podmínky práce asistenta pedagoga ve škole 1. část, dostupné z:
<https://skoly-orp-cb.eu/wp-content/uploads/2016/06/Standard-pr%C3%A1ce-AP.pdf> 27

Obrázek 3 Podmínky práce asistenta pedagoga ve škole 2. část, dostupné z:
<https://skoly-orp-cb.eu/wp-content/uploads/2016/06/Standard-pr%C3%A1ce-AP.pdf> 28

SEZNAM PŘÍLOHY

UKÁZKA DOTAZNÍKU

Příloha obsahuje ukázkou dotazníky, který sloužil ke zpracování průzkumu v praktické části této bakalářské práce s tématem Komparace práce asistenta pedagoga v běžné třídě a ve speciální třídě.

Dobrý den,

jmenuji se Tereza Siberová a jsem studentka speciální pedagogiky (v kombinaci s matematikou) na Univerzitě Palackého v Olomouci. Chtěla bych Vás poprosit o chvilku Vašeho času k vyplnění tohoto dotazníku, který se zaměřuje na asistenty pedagoga.

Dotazník je anonymní a poslouží pro potřeby mé bakalářské práce s názvem Komparace práce asistenta pedagoga v běžné třídě a ve speciální třídě.

V dotazníku se nachází 24 otázek a vyskytují se zde uzavřené i otevřené odpovědi. U uzavřených otázek zakroužkujte, pokud není v závorce za otázkou uvedeno jinak, pouze jednu správnou odpověď. U otevřených otázek je vždy vynechané místo na Vaši odpověď.

Předem děkuji za Váš volný čas, který jste tomuto dotazníku věnovali.

1. Jakého jste pohlaví?

- a. Žena
- b. Muž

2. Kolik je Vám let?

- a. 18 – 25 let
- b. 26 – 35 let
- c. 36 – 45 let
- d. 46 – 55 let
- e. 56 a více let

3. Jaké máte vzdělání k vykonávání asistenta pedagoga?

- a. Vysokoškolské vzdělání v oboru pedagogiky
- b. Vysokoškolské vzdělání v jiném oboru a
 - I. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku
 - II. studium pedagogiky

- III. absolvováním vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „studium pro asistenty pedagoga“)
- c. vyšší odborná škola v oboru s pedagogickým zaměřením
- d. vyšší odborné vzdělání v jiném oboru a
 - I. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku
 - II. studium pedagogiky
 - III. studiem pro asistenty pedagoga
- e. střední vzdělání s maturitní zkouškou s oborem pedagogika
- f. střední vzdělávání s maturitní zkouškou s jiným oborem a
 - I. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku
 - II. studium pedagogiky
 - III. studiem pro asistenty pedagoga

4. Pracujete jako:

- a. asistent pedagoga v běžné třídě
- b. asistent pedagoga ve speciální třídě
- c. třídní asistent pedagoga v běžné třídě
- d. třídní asistent ve speciální třídě

5. Jaký máte vztah se svým třídním učitelem?

- a. Velmi dobrý (jsme přáteli, rozumíme si, spolupracujeme, ...)
- b. Dobrý (máme čistě pracovní vztah, vycházíme spolu, ...)
- c. Špatný (nesedli jsme si, nerozumíme si, ...)
- d. Jiný vztah
 - Jaký?

6. Přijdete do kontaktu s více učiteli při výuce?

- a. Ano (odpovězte na otázku číslo 6a)
- b. Ne (neodpovídejte na otázku číslo 6a)

6a Jaký máte vztah s jinými učiteli ve výuce? Potkali jste se někdy s negativní spoluprací s nějakým učitelem/učitelkou? (Napište své zkušenosti)

7. Podílíte se na přípravě na vyučování s učiteli?

- a. Ano
- b. Občas
- c. Ne

8. Děláte si přípravu na vyučování? (poznámky, samostudium probírané látky,)
- Ano
→ co konkrétně děláte?
 - Ne
9. Dostáváte zpětnou vazbu na Vaši práci od třídního učitele?
- Ano
 - Občas
 - Ne
10. Dostáváte zpětnou vazbu na Vaši práci od pedagogů?
- Ano
 - Občas
 - Ne
 - Zpětnou vazbu poskytují jen někteří
11. Předáváte si informace s pedagogem o žákovi, u kterého jste asistent?
- Pravidelně
 - Když je to potřeba
 - Nikdy
12. Pracujete v hodině s jedním, nebo více dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami?
- Jeden
 - Více
→ Kolik? _____
 - Kombinace A a B
13. Pracujete v hodině i se žáky intaktními?
- Ano
 - Občas
 - Nikdy
14. Pracujete s žákem, kterému děláte asistenta individuálně?
- Ano
 - Občas
 - Nikdy
15. Vyžaduje žák/žáci Vaši asistenci po celou vyučovací hodinu? Když mluvíme o hlavních předmětech, ne o výchovách? (pracovní, výtvarná, hudební tělesná výchova)
- Při každé činnosti
 - Jsou činnosti, ke kterým mě nepotřebuje
 - Většinu zvládá sám

16. Asistujete žákům i při hodinách hudební, výtvarné, pracovní, tělesné výchovy?

(Možnost zaškrtnout více správných odpovědí.)

- a. Asistuji při hudební výchově
- b. Asistuji při tělesné výchově
- c. Asistuji při pracovní výchově
- d. Asistuji při výtvarné výchově
- e. Potřebuje mě u každé výchovy
- f. Nepotřebujeme mě u žádné výchovy

17. Jste se žákem/žáky i o přestávce?

- a. Ano
- b. Ne

18. Připravujete pro žáka/žáky didaktické pomůcky po zadání učitelem, nebo nějaké sami vytváříte? (Možnost zaškrtnout více správných odpovědí)

- a. Připravuji pomůcky zadané učitelem
- b. Tvořím své didaktické pomůcky
- c. Nepodílím se ani na tvorbě ani na přípravě didaktických pomůcek

18a Kolik času týdně nad tvorbou, či přípravou pomůcek strávíte?

- Tvorba vlastní pomůcky
- Příprava zadané pomůcky

18b Kdy připravujete zadané didaktické pomůcky? (Možnost zaškrtnout více správných odpovědí)

- a. Mám ve smlouvě přímou i nepřímou pedagogickou činnost, didaktické pomůcky tvořím v nepřímé pedagogické činnosti
- b. Mám ve smlouvě přímou i nepřímou pedagogickou činnost, pedagog mi umožňuje tvořit didaktické pomůcky v přímé pedagogické činnosti
- c. Nemám ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost, pouze přímou pedagogickou činnost, pedagog mi umožňuje tvořit didaktické pomůcky při přímé pedagogické činnosti
- d. Didaktické pomůcky tvořím ve volném čase
- e. Didaktické pomůcky tvořím o přestávkách

18c Kdy připravujete Vámi tvořené didaktické pomůcky? V pracovní době, nebo ve svém volném čase, o přestávkách? (Možnost zaškrtnout více správných odpovědí)

- a. Mám ve smlouvě přímou i nepřímou pedagogickou činnost, didaktické pomůcky připravuji v nepřímé pedagogické činnosti

- b. Mám ve smlouvě přímou i nepřímou pedagogickou činnost, pedagog mi umožňuje připravovat didaktické pomůcky v přímé pedagogické činnosti
- c. Nemám ve smlouvě nepřímou pedagogickou činnost, pouze přímou pedagogickou činnost, pedagog mi umožňuje připravovat didaktické pomůcky při přímé pedagogické činnosti
- d. Didaktické pomůcky připravuji ve volném čase
- e. Didaktické pomůcky připravuji o přestávkách

19. Spolupracujete při své práci se speciálním pedagogem, výchovným poradcem, metodikem prevence, psychologem? (Možnost zaškrtnout víc odpovědí)

- a. Ano
 - I. Pokud ano, s kým konkrétně spolupracujete?
 - II. Z jakého důvodu potřebujete spolupráci Vámi výše uvedenými pracovníky?
 - III. Pomáhá Vám spolupráce Vámi výše uvedenými pracovníky?
 - IV. Jak Vámi výše uvedenými pracovníky vycházíte?
- b. Nepotřebuji spolupráci
- c. Na naší škole není přítomen speciální pedagog, výchovný poradce, metodik prevence, psycholog, ale jeho přítomnost bych ocenila
(pokud na Vaší škole není některý pracovník přítomen, ale jeho přítomnost byste ocenila, podtrhněte prosím pracovníky, kterých se to týká)
- d. Na naší škole není přítomen speciální pedagog, výchovný poradce, metodik prevence, psycholog, jeho přítomnost nevyžaduji
(pokud na Vaší škole není některý pracovník přítomen, ale jeho přítomnost nevyžadujete, podtrhněte prosím pracovníky, kterých se to týká)

20. Jaký vztah máte s vedením školy? (Možnost zaškrtnout více odpovědí)

- a. Můžu se na vedení školy vždy spolehnout
- b. Na vedení školy se nemůžu vždy spolehnout
- c. Na vedení školy se nemůžu spolehnout
- d. Nebojím se přijít s jakýmkoliv problémem za vedením školy, vždy semnou vše řeší
- e. Vedení školy nemá zájem semnou řešit jakýkoliv problém
- f. Vedení školy mě bere jako součást pedagogického sboru
- g. Vedení školy mě nebere jako součást pedagogického sboru
- h. Váží si mé práce, kterou dělám a dokáže mou práci ocenit
- i. Neváží si práce, kterou dělám
- j. Nepovažují mou práci za užitečnou
- k. Jiný

21. Jak vycházíte s rodiči dítěte/děti, u kterého jste jako asistent pedagoga?

- a. S rodiči vycházím kladně
- b. S rodiči nevycházím

- c. S rodiči nepřijdu do kontaktu
- d. S rodiči mám neutrální vztah

22. Jak komunikujete s rodiči dítěte/děti, u kterého jste jako asistent pedagoga?

- a. Pravidelně, pouze za přítomnosti třídního učitele
- b. Komunikuji s rodiči sám/sama
- c. S rodiči nekomunikuji
- d. S rodiči komunikuji jen když je to potřeba
- e. Jiná komunikace

•

23. Vidíte smysl ve své práci, kterou vykonáváte?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nevím

24. Jak si myslíte, že by vypadala Vaše práce asistenta pedagoga ve speciální třídě/ v běžné třídě? V čem si myslíte, že by Vaše práce asistenta pedagoga byla jiná?

(Pokud pracujete jako asistent pedagoga v běžné třídě, napište prosím, jak si myslíte, že by vypadala Vaše práce asistenta pedagoga ve speciální třídě, pro asistenty pedagoga ve speciální třídě to platí naopak.)

Děkuji za Váš čas, který jste věnovali vyplnění tomuto dotazníku. Tereza Siberová

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Tereza Siberová
Katedra nebo ústav:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Vojtech Regec, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Komparace práce asistenta pedagoga v běžné třídě a ve speciální třídě.
Název v angličtině:	Comparison of pedagoa assistant's work in the classroom and in the special classroom.
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá rodílem práce asistenta pedagoga v běžné třídě a ve speciální třídě. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou část. Teoretická část je složena ze dvou kapitol, první kapitola vymezuje základní pojmy speciální pedagogiky, druhá vymezuje asistenta pedagoga. Praktická část se zabývá průzkumem, zaměřený na práci asistenta pedagoga. Hlavním cílem bylo zjistit informace u AP působících v běžných třídách a speciálních třídách o jejich práci a ty porovnat. A zjistit, zda je mezi nimi rozdíl, nebo není.
Klíčová slova:	Asistent pedagoga, integrace, inkluze, inkluzivní vzdělávání, školská poradenská zařízení, žák se speciálními vzdělávacími potřebami
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis deals with the birth of the assistant teacher in the common class and in the special class. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part consists of two chapters, the first chapter defines the basic concepts of special education, the second defines the assistant teacher. The practical part deals with the research focused on the work of the teaching assistant. The main goal was to find out information about AP working in common classes and special classes about their work and compare them. And see if there is a difference or not.
Klíčová slova v angličtině:	Assistant teacher, integration, inclusion, inclusive education, school counseling facilities, pupil with special educational needs
Přílohy vázané v práci:	Dotazník
Rozsah práce:	77 s.
Jazyk práce:	Český jazyk